JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS

YVES BOT

1 päivänä maaliskuuta 2007 [1]

1. Käsiteltävänä oleva asia koskee Britannia Alloys & Chemicals Ltd:n (jäljempänä Britannia tai valittaja) tekemää valitusta yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen asiassa T-33/02, Britannia Alloys & Chemicals vastaan komissio, 29.11.2005 antamasta tuomiosta (jäljempänä valituksenalainen tuomio). [2]

2. Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin hylkäsi valituksenalaisella tuomiolla valittajan nostaman kumoamiskanteen komission päätöksestä 2003/437/EY, [3] jossa Britannialle määrättiin seuraamuksia osallistumisesta jatkuvaan sopimukseen ja/tai yhdenmukaistettuun menettelytapaan sinkkifosfaattialalla EY 81 artiklan 1 kohdan ja Euroopan talousalueesta 2.5.1992 tehdyn sopimuksen (EYVL 1994, L 1, s. 3; jäljempänä ETA-sopimus) 53 artiklan nojalla. Valittaja vetosi kyseisen kanteen tueksi neuvoston asetuksen N:o 17 15 artiklan 2 kohdan [4] rikkomiseen sekä suhteellisuusperiaatteen, yhdenvertaisen kohtelun ja oikeusvarmuuden periaatteiden loukkaamiseen. Britannia arvosteli Euroopan yhteisöjen komissiota siitä, että se oli ottanut huomioon muuna kuin riidanalaista päätöstä edeltäneenä tilikautena toteutuneen liikevaihdon määrittäessään sille asetetun sakon enimmäismäärää.

3. Nyt käsiteltävänä olevassa valituksessa valittaja arvostelee ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta pääasiallisesti siitä, että se on tehnyt useita oikeudellisia virheitä katsoessaan, että komissio voi hyväksyä tällaisen laskentatavan. Se vaatii yhteisöjen tuomioistuinta ottamaan kantaa siihen, onko ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin valituksenalaisessa tuomiossa näin ollen rikkonut asetuksen N:o 17 15 artiklan 2 kohtaa sekä loukannut yhdenvertaisen kohtelun ja oikeusvarmuuden periaatteita.

1 – Alkuperäinen kieli: ranska.

2 – Kok. 2005, s. II-4973.

3 – EY:n perustamissopimuksen 81 artiklan ja ETA-sopimuksen 53 artiklan soveltamisesta (Asia COMP/E-1/37.027 – Sinkkifosfaatti) 11.12.2001 tehty päätös (EUVL 2003, L 153, s. 1; jäljempänä riidanalainen päätös).

4 – Perustamissopimuksen [81] ja [82] artiklan ensimmäinen täytäntöönpanoasetus, annettu 6.2.1962 (EYVL 1962, 13, s. 204), sellaisena kuin se on muutettuna 10.6.1999 annetulla neuvoston asetuksella (EY) N:o 1216/1999 (EYVL L 148, s. 5; jäljempänä asetus N:o 17). On syytä mainita, että tämä asetus on korvattu perustamissopimuksen 81 ja 82 artiklassa vahvistettujen kilpailusääntöjen täytäntöönpanosta 16.12.2002 annetulla neuvoston asetuksella (EY) N:o 1/2003 (EYVL 2003, L 1, s. 1).

4. Väitän tässä ratkaisuehdotuksessa, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei ole tehnyt mitään oikeudellista virhettä katsoessaan, että komissiolla oli oikeus valittajalle määrätyn sakon enimmäismäärän laskemiseksi ottaa huomioon muu kuin riidanalaisen päätöksen tekemistä edeltävä tilikausi.

5. Sitä vastoin totean, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei ole noudattanut yhteisöjen tuomioistuimen perussäännön 36 ja 53 artiklan nojalla sille kuuluvaa perusteluvelvollisuutta jättäessään vastaamatta väitteeseen, jonka valittaja on esittänyt kyseisessä tuomioistuimessa nostetun kumoamiskanteen yhteydessä. Tämän vuoksi ehdotan, että yhteisöjen tuomioistuin kumoaa valituksenalaisen tuomion tältä osin. Koska asia on ratkaisukelpoinen, kehotan yhteisöjen tuomioistuinta käsittelemään asian uudestaan ja ratkaisemaan sen lopullisesti ensimmäisessä oikeusasteessa esitetyn kumoamisperusteen osalta. Väitän, että kyseinen peruste ei ole perusteltu, ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen valituksenalaisessa tuomiossa jo toteamat seikat huomioon ottaen ehdotan, että yhteisöjen tuomioistuin hylkää Britannian nostaman kumoamiskanteen.

I Oikeussäännöt

6. EY 81 artiklassa kielletään "sellaiset yritysten väliset sopimukset, yritysten yhteenliittymien päätökset sekä yritysten yhdenmukaistetut menettelytavat, jotka ovat omiaan vaikuttamaan jäsenvaltioiden väliseen kauppaan ja joiden tarkoituksena on estää, rajoittaa tai vääristää kilpailua yhteismarkkinoilla tai joista seuraa, että kilpailu estyy, rajoittuu tai vääristyy yhteismarkkinoilla".

7. Siinä tapauksessa, että tätä määräystä rikotaan, komissio voi asetuksen N:o 17 15 artiklan 2 kohdan mukaisesti "määrätä yrityksille tai yritysten yhteenliittymille sakon, joka on vähintään [1 000 euroa] ja enintään [1 miljoona euroa] taikka tätä suurempi mutta enintään 10 prosenttia kunkin rikkomukseen osallisen yrityksen edellisen tilikauden liikevaihdosta".

8. Päätöstensä avoimuuden ja objektiivisuuden varmistamiseksi suhteessa sekä yrityksiin että yhteisöjen tuomioistuimiin komissio julkaisi vuonna 1998 suuntaviivat, joissa se esittää asetuksen N:o 17 15 artiklan 2 kohdan mukaisesti määrättävien sakkojen laskentatavan. [5]

5 – Suuntaviivat asetuksen N:o 17 15 artiklan 2 kohdan ja EHTY:n perustamissopimuksen 65 artiklan 5 kohdan mukaisesti määrättävien sakkojen laskennassa (EYVL 1998, C 9, s. 3; jäljempänä suuntaviivat).

9. Suuntaviivojen 1 kohdassa määrätään, että sakkojen määrän laskennassa perusmäärä määritetään kyseisessä säännöksessä vahvistettujen perusteiden mukaan eli rikkomisen vakavuuden ja keston perusteella.

10. Rikkomuksen vakavuuden arvioinnissa on otettava huomioon sen laatu, sen todellinen vaikutus markkinoihin, jos se on mitattavissa, ja laajuus asian kannalta merkityksellisillä maantieteellisillä markkinoilla (suuntaviivojen 1 A kohdan ensimmäinen alakohta). Tässä yhteydessä rikkomukset jaetaan kolmeen luokkaan eli "vakavaa vähäisemmät rikkomukset", joiden osalta mahdollinen sakkojen määrä on 1 000 euroa–1 miljoona euroa, "vakavat rikkomukset", joiden osalta kyseinen määrä voi vaihdella 1 miljoonan ja 20 miljoonan euron välillä, sekä "erittäin vakavat rikkomukset", joiden osalta kyseinen määrä on yli 20 miljoonaa euroa (1 A kohdan toisen alakohdan ensimmäinen, toinen ja kolmas luetelmakohta). Kussakin luokassa määrättyjen seuraamusten asteikko antaa mahdollisuuden vaihdella yritykseen sovellettavaa seuraamusta rikkomuksen laadun mukaan, erityisesti vakavien ja erittäin vakavien rikkomusten luokissa (1 A kohdan kolmas alakohta). Lisäksi on tarpeen ottaa huomioon se todellinen taloudellinen kapasiteetti, joka muille talouden toimijoille ja erityisesti kuluttajille vahinkoa aiheuttaviin rikkomuksiin syyllistyneillä on, ja määrittää sakon määrä tasolle, joka on riittävän varoittava (1 A kohdan neljäs alakohta).

11. Huomioon voidaan ottaa myös se, että suurilla yrityksillä on useimmiten oikeudellista ja taloudellista tietoa sekä infrastruktuureja, jotka antavat niille mahdollisuuden arvioida paremmin toimintaansa mahdollisesti liittyviä rikkomuksia sekä niistä aiheutuvia kilpailuoikeudellisia seurauksia (1 A kohdan viides alakohta).

12. Tietyissä tapauksissa voi olla tarpeen vaihdella kussakin edellä mainitussa luokassa määritettyjä määriä, jotta voitaisiin ottaa huomioon rikkomusten tapauskohtainen painoarvo ja siten kunkin yrityksen rikkomisen todellinen vaikutus kilpailuun erityisesti, kun samanlaisiin rikkomuksiin syyllistyneet yritykset ovat huomattavan erikokoisia, ja mukauttaa näin ollen perusmäärää kunkin yrityksen erityisluonteen mukaan (1 A kohdan kuudes alakohta).

13. Mitä tulee rikkomisen kestoa koskevaan tekijään, suuntaviivoissa erotetaan toisistaan lyhytaikainen rikkomus (yleensä alle 1 vuosi), jonka osalta vakavuuden perusteella määrättyä määrää ei pitäisi korottaa, keskipitkän ajan kestävä rikkomus (yleensä yhdestä viiteen vuotta), jonka osalta määrää voidaan korottaa 50 prosenttiin saakka, ja pitkäaikainen rikkomus (yleensä yli viisi vuotta),

jonka osalta mainittua määrää voidaan korottaa 10 prosentilla vuotta kohden (1 B kohdan ensimmäisen alakohdan ensimmäinen, toinen ja kolmas luetelmakohta).

14. Tämän jälkeen suuntaviivoissa esitetään esimerkinomaisesti luettelo raskauttavista ja lieventävistä olosuhteista, jotka voidaan ottaa huomioon perusmäärän korottamiseksi tai alentamiseksi, ja edelleen niissä viitataan sakkojen määräämättä jättämisestä tai lieventämisestä kartelleja koskevissa asioissa 18.7.1996 annettuun komission tiedonantoon. [6]

15. Yleisenä huomautuksena suuntaviivojen 5 kohdan a alakohdan ensimmäisessä alakohdassa täsmennetään, että lopullinen tämän kaavan mukaan laskettu sakkosumma (perusmäärä, jota korotetaan tai alennetaan prosenttiosuudella) ei saa missään tapauksessa ylittää 10:tä prosenttia yrityksen maailmanlaajuisesta liikevaihdosta asetuksen N:o 17 15 artiklan 2 kohdan mukaisesti. Suuntaviivojen 5 kohdan a alakohdan toisen alakohdan mukaan tilikauden, jona yrityksen maailmanlaajuinen liikevaihto on syntynyt, on oltava, jos suinkin mahdollista, päätöksentekovuotta edeltävä tilikausi, ja jos tätä tilikautta koskevia tietoja ei ole käytettävissä, sitä välittömästi edeltävä tilikausi.

6 – EYVL C 207, s. 4; jäljempänä yhteistyöstä annettu tiedonanto.

16. Lisäksi kyseisten suuntaviivojen 5 kohdan b alakohdassa määrätään, että sen jälkeen kun edellä mainitut laskelmat on tehty, on syytä tarkastella olosuhteiden mukaan tiettyjä objektiivisia tietoja, kuten erityistä taloudellista ympäristöä, rikkomiseen syyllistyneiden mahdollisesti saamia taloudellisia tai rahoituksellisia etuja, kyseessä olevien yritysten ominaispiirteitä sekä niiden todellista maksukykyä erityisessä sosiaalisessa toimintakentässään, jotta voitaisiin lopullisesti mukauttaa suunniteltujen sakkojen määrä.

17. Tästä seuraa, että suuntaviivoissa esitetyn menetelmän mukaisesti sakkojen määrän laskenta suoritetaan asetuksen N:o 17 15 artiklan 2 kohdassa mainittujen kahden perusteen eli rikkomisen vakavuuden ja keston mukaan noudattaen samalla kyseisessä säännöksessä vahvistettua enimmäismäärää suhteessa kunkin yrityksen liikevaihtoon.

II Tosiseikat

18. Tosiseikat, sellaisina kuin ne ilmenevät valituksenalaisesta tuomiosta, voidaan esittää tiivistetysti seuraavasti.

19. Britannia on Englannin oikeuden mukaan perustettu yhtiö, joka on Australian oikeuden mukaan perustetun M. I. M. Holdings Ltd:n (jäljempänä MIM) tytäryhtiö. Britannia tuotti ja myi sinkkipohjaisia tuotteita, mukaan lukien sinkkifosfaattia. Vuoden 1997 maaliskuussa Trident Alloys Ltd (jäljempänä Trident), joka on Britannian johdon perustama itsenäinen yhtiö, osti edelleen Britannian liiketoiminnan sinkkialalla 14 359 072 Englannin punnalla. Britannia on edelleen olemassa MIM:n tytäryhtiönä, mutta se on lopettanut kaiken liiketoimintansa, eikä sillä siis enää ole liikevaihtoa.

20. Vuonna 2001 suurin osa sinkkifosfaatin maailmanmarkkinoista oli viiden eurooppalaisen tuottajan eli Dr. Hans Heubach GmbH & Co. KG:n (jäljempänä Heubach), James M. Brown Ltd:n (jäljempänä James Brown), Société nouvelle des couleurs zinciques SA:n (jäljempänä SNCZ), Tridentin (aikaisemmin Britannia) ja Union Pigments AS:n (aikaisemmin Waardals AS; jäljempänä Union Pigments) hallussa.

21. Komissio teki 13.5. ja 14.5.1998 samanaikaisia yllätystarkastuksia Heubachin, SNCZ:n ja Tridentin tiloissa asetuksen N:o 17 14 artiklan 2 kohdan nojalla.

22. Komissio teki 11.12.2001 riidanalaisen päätöksen, jolla se määräsi valittajalle 3,37 miljoonan euron sakon EY 81 artiklan 1 kohdan ja ETA-sopimuksen 53 artiklan 1 kohdan nojalla.

23. Komissio toteaa kyseisessä päätöksessä, että Britannian (josta on 15.3.1997 tullut Trident), Heubachin, James Brownin, SNCZ:n ja Union Pigmentsin yhdistävä kartelli on ollut olemassa 24.3.1994 ja 13.5.1998 välisenä aikana. Kartelli on rajoittunut vakiolaatuiseen fosfaattiin. Ensinnäkin kartelliin osallistuvat ovat tehneet markkinoiden jakamista koskevan sopimuksen tuottajien myyntikiintiöiden avulla. Toiseksi ne ovat vahvistaneet "perushinnat" tai "suositushinnat" kussakin kokouksessa ja ne ovat yleisesti noudattaneet niitä. Kolmanneksi asiakkaat on tietyssä määrin jaettu.

24. Riidanalaisen päätöksen päätösosan sisältö on seuraava:

"1 artikla

Britannia – –, Heubach – –, James – – Brown, [SNCZ], Trident – – ja [Union Pigments] ovat rikkoneet EY:n perustamissopimuksen 81 artiklan 1 kohdan ja ETA-sopimuksen 53 artiklan 1 kohdan määräyksiä osallistumalla jatkuvaan sopimukseen ja/tai yhdenmukaistettuun menettelytapaan sinkkifosfaattialalla.

Rikkomisen kesto on seuraava:

– –

b) Britannia[n] – – tapauksessa: 24 päivästä maaliskuuta 1994 15 päivään maaliskuuta 1997;

c) Tridentin – – tapauksessa: 15 päivästä maaliskuuta 1997 13 päivään toukokuuta 1998.

– –

3 artikla

Edellä 1 artiklassa mainitusta rikkomisesta määrätään seuraavat sakot:

a) Britannia – –: 3,37 miljoonaa euroa,

b) – – Heubach – –: 3,78 miljoonaa euroa,

c) James – – Brown – –: 940 000 euroa,

d) [SNCZ]: 1,53 miljoonaa euroa,

e) Trident – –: 1,98 miljoonaa euroa,

f) [Union Pigments]: 350 000 euroa.

– –"

25. Sakkojen perusmäärän määrittämiseksi komissio otti huomioon suuntaviivoissa esitetyn menetelmän mukaisesti kaikki asiaankuuluvat seikat ja erityisesti rikkomisen vakavuuden ja keston.

26. Riidanalaisessa päätöksessä komissio määritteli rikkomisen "erittäin vakavaksi". Sinkkifosfaatin tuottajat olivat tahallisesti luoneet kartellin, jonka tarkoituksena oli rajoittaa kilpailua asianomaisilla markkinoilla niiden asiakkaiden ja suuren yleisön vahingoksi, ja johtaneet ja edistäneet kyseistä kartellia. Kyseisen päätöksen mukaan rikkominen vaikutti myös Euroopan talousalueе-

seen kokonaisuudessaan. Lopuksi ja ottaen huomioon valittajan suhteellisen merkityksen asianomaisilla markkinoilla komissio katsoi, että 3 miljoonan euron määrä oli sopiva perusta sakon määrän vahvistamiselle.

27. Rikkomisen keston komissio katsoi olevan 2 vuotta ja 11 kuukautta (24.3.1994–15.3.1997), mikä merkitsi keskipitkän ajan kestävää rikkomista. Näin ollen se katsoi, että oli perusteltua soveltaa määritettyyn perusmäärään 25 prosentin lisäystä, joka tuotti sakon määräksi 3,75 miljoonaa euroa. [7]

28. Tämän jälkeen komissio muistutti, että asetuksen N:o 17 15 artiklan 2 kohdan mukaan millekään yritykselle määrätty sakko ei saanut missään tapauksessa ylittää 10:tä prosenttia sen maailmanlaajuisesta liikevaihdosta. Valittajan saamaan sakkoon sovellettavan enimmäismäärän laskemiseksi komissio otti "huomioon sen maailmanlaajuisen liikevaihdon 30 päivänä kesäkuuta 1996 päättyneeltä tilivuodelta. Kyseinen luku on viimeisin saatavilla oleva luku, joka koskee normaalin taloudellisen toiminnan vuotta". [8] Koska tämä liikevaihto oli 55 713 550 euroa, [9] sakon enimmäismääräksi vahvistettiin noin 5,5 miljoonaa euroa. Koska komission vahvistama sakon määrä ennen yhteistyöstä annetun tiedonannon soveltamista oli tätä rajaa alhaisempi, komissio ei lieventänyt sitä tällä perusteella.

29. Lopuksi komissio myönsi Britannialle yhteistyöstä annetun tiedonannon mukaisesti 10 prosentin lievennyksen sakosta. [10]

30. Valittajalle määrätyn sakon lopullinen määrä oli siten 3,37 miljoonaa euroa. [11]

III Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa nostettu kanne ja valituksenalainen tuomio

31. Britannia nosti ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kirjaamoon 21.2.2002 toimittamallaan kannekirjelmällä kanteen riidanalaisen päätöksen kumoamiseksi osittain ja toissijaisesti kyseisellä päätöksellä määrätyn sakon määrän alentamiseksi.

7 – Riidanalaisen päätöksen 311 ja 313 perustelukappale.

8 – Riidanalaisen päätöksen 345 perustelukappale ja sen alaviite 197.

9 – Kyseisen päätöksen 50 perustelukappale.

10 – Riidanalaisen päätöksen 366 perustelukappale.

11 – Kyseisen päätöksen 370 perustelukappale.

32. Valituksenalaisen tuomion 16 kohdan sisältö on seuraava:

"Kantaja vetoaa yhteen kanneperusteeseen. Tämä kanneperuste muodostuu kolmesta osasta, joissa kantaja väittää, että kun komissio on käyttänyt kantajan 30.6.1996 päättyneen tilikauden liikevaihtoa 10 prosentin enimmäismäärän laskemiseksi, se on

- rikkonut asetuksen N:o 17 15 artiklan 2 kohtaa ja loukannut suhteellisuusperiaatetta
- loukannut yhdenvertaisen kohtelun periaatetta
- loukannut oikeusvarmuuden periaatetta."

33. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin hylkäsi kanteen valituksenalaisella tuomiolla.

IV Menettely yhteisöjen tuomioistuimessa ja asianosaisten vaatimukset

34. Britannia vaatii 9.2.2006 tekemällään valituksella, että yhteisöjen tuomioistuin

- kumoaa tuomion sikäli kuin siinä hylätään valittajan riidanalaisesta päätöksestä nostama kanne
- kumoaa riidanalaisen päätöksen 3 artiklan sikäli kuin se koskee Britanniaa
- toissijaisesti muuttaa riidanalaisen päätöksen 3 artiklaa sikäli kuin se koskee valittajaa siten, että siinä valittajalle määrätty sakko kumotaan tai sen määrää alennetaan huomattavasti
- toissijaisesti palauttaa asian ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen tämän ratkaistavaksi yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskysymyksestä antaman tuomion mukaisesti ja
- velvoittaa komission korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

35. Komissio vaatii, että yhteisöjen tuomioistuin

– jättää tutkimatta valitusperusteet ja vaatimukset, joita vastineen mukaan ei voida hyväksyä

– toissijaisesti hylkää valituksen perusteettomana ja

– velvoittaa valittajan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

V Oikeudellinen arviointi

36. Katson, että valittaja vetoaa neljään valitusperusteeseen, jotka perustuvat ensinnäkin asetuksen N:o 17 15 artiklan 2 kohdan rikkomiseen, toiseksi yhdenvertaisen kohtelun periaatteen loukkaamiseen, kolmanneksi oikeusvarmuuden periaatteen loukkaamiseen ja neljänneksi valituksenalaisen tuomion puutteellisiin perusteluihin.

37. Tarkastelen näitä valitusperusteita peräkkäin.

A *Ensimmäinen valitusperuste, joka koskee asetuksen N:o 17 15 artiklan 2 kohdan rikkomista*

38. Ennen kuin otan kantaa siihen, onko tämä valitusperuste perusteltu, haluan tehdä kaksi alustavaa huomautusta.

39. Ensimmäinen huomautus koskee yhteisöjen tuomioistuimen harjoittaman tuomioistuinvalvonnan rajoja muutoksenhaun yhteydessä.

40. EY 225 artiklan 1 kohdasta ja yhteisöjen tuomioistuimen perussäännön 58 artiklan ensimmäisestä kohdasta ilmenee, että muutoksenhaku rajoittuu oikeuskysymyksiin.

41. Vakiintuneen oikeuskäytännön nojalla ainoastaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on näin ollen toimivaltainen yhtäältä määrittämään ratkaisun perustaksi asetettavan tosiseikaston, lukuun ottamatta sellaisia tapauksia, joissa määritetyn tosiseikaston paikkansapitämättömyys käy ilmi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimelle toimitetusta aineistosta, ja toisaalta arvioimaan tätä tosiseikastoa. Lukuun ottamatta sitä tapausta, että tuomioistuimelle esitetty selvitys on otettu huomioon vääristyneellä tavalla, tämä arviointi ei näin ollen ole sellainen oikeuskysymys, että se sinänsä kuuluisi yhteisöjen tuomioistuimen harjoittaman valvonnan piiriin muutoksenhaun yhteydessä. [12]

12 – Ks. erityisesti asia C-136/92 P, komissio v. Brazzelli Lualdi ym., tuomio 1.6.1994 (Kok. 1994, s. I-1981, 47–49 kohta).

42. Sitä vastoin on selvää, että kun ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on määrittänyt asian tosiseikaston tai arvioinut sitä, yhteisöjen tuomioistuin on EY 225 artiklan nojalla toimivaltainen harjoittamaan tämän tosiseikaston oikeudelliseen luonnehdintaan ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen sen pohjalta tekemiin oikeudellisiin päätelmiin kohdistuvaa valvontaa. [13]

43. Erityisesti EY 81 artiklan ja asetuksen N:o 17 15 artiklan täytäntöönpanon osalta vakiintuneesta oikeuskäytännöstä ilmenee, että yhteisöjen tuomioistuimen on tutkittava, onko ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin vastannut oikeudellisesti riittävällä tavalla kaikkiin kantajan esittämiin väitteisiin, joilla pyritään sakon poistamiseen tai alentamiseen. Sitä vastoin yhteisöjen tuomioistuimen asiana ei ole korvata kohtuullisuussyistä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen harkintaa omallaan, kun ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on ratkaissut täyden tuomiovaltansa nojalla yhteisön oikeuden rikkomisesta yrityksille määrättyjen sakkojen suuruuden. [14]

44. Toinen huomautus koskee komissiolla olevan harkintavallan laajuutta silloin, kun se määrää sakon asetuksen N:o 17 15 artiklan nojalla.

45. Hyvin vakiintuneesta oikeuskäytännöstä ilmenee, että komissiolla on laaja harkintavalta sakon määrän vahvistamiseksi hyväksytyn laskentatavan osalta. Se voi tässä yhteydessä ottaa huomioon monenlaisia seikkoja asetuksen N:o 17 15 artiklan 2 kohdassa esitetyissä rajoissa. [15]

46. Tämän harkintavallan käyttöä koskevat kuitenkin käytännesäännöt, jotka komissio on itse vahvistanut suuntaviivat antaessaan. Vaikka suuntaviivoja ei voidakaan pitää oikeussääntöinä, joita hallinto on velvollinen noudattamaan, yhteisöjen tuomioistuin katsoo kuitenkin, että komissio ei voi poiketa niistä sillä uhalla, että sille voi aiheutua seuraamuksia yleisten oikeusperiaatteiden, kuten yhdenvertaisen kohtelun tai edelleen luottamuksensuojan, loukkaamisesta. [16]

47. Nimenomaan näiden seikkojen valossa on tutkittava, onko ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin arvioinut oikein mainitun harkintavallan käyttöä komission toimesta.

13 – Ks. erityisesti asia C-185/95 P, Baustahlgewebe v. komissio, tuomio 17.12.1998 (Kok. 1998, s. I-8417, 23 kohta); asia C-470/00 P, parlamentti v. Ripa di Meana ym., tuomio 29.4.2004 (Kok. 2004, s. I-4167, 41 kohta) ja asia C-551/03 P, General Motors v. komissio, tuomio 6.4.2006 (Kok. 2006, s. I-3173, 51 kohta).

14 – Ks. erityisesti yhdistetyt asiat C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P–C-208/02 P ja C-213/02 P, Dansk Rørindustri ym. v. komissio, tuomio 28.6.2005 (Kok. 2005, s. I-5425, 244 ja 245 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

15 – Asia C-308/04 P, SGL Carbon v. komissio, tuomio 29.6.2006 (Kok. 2006, s. I-5977, 46 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

16 – Asia C-167/04 P, JCB Service v. komissio, tuomio 21.9.2006 (Kok. 2006, s. I-8935, 207 ja 208 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

48. Huomautan, että tässä valitusperusteessa valittaja väittää, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin rikkoi asetuksen N:o 17 15 artiklan 2 kohtaa katsoessaan, että komissiolla oli oikeus ottaa huomioon sakon enimmäismäärän määrittämiseksi muu kuin riidanalaisen päätöksen tekemistä edeltäneen tilikauden liikevaihto.

49. Valituskirjelmän lukemisen perusteella katson, että Britannia esittää useita väitteitä tämän valitusperusteen tueksi.

50. Ennen niiden aiheellisuuden tarkastelua on syytä muistuttaa, että asetuksen N:o 17 15 artiklan 2 kohdan mukaan komissio voi määrätä yritykselle EY 81 artiklan 1 kohdan rikkomisen vuoksi sakon, jonka määrä on 1 000 euron ja miljoonan euron välillä niin, että viimeksi mainittu määrä voi olla enintään 10 prosenttia kyseisen yrityksen edellisen tilikauden aikana toteutuneesta liikevaihdosta.

51. *Ensinnäkin* valittaja arvostelee ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta siitä, että se on poikennut asetuksen N:o 17 15 artiklan 2 kohdan sanamuodosta sekä yhteisöjen tuomioistuinten oikeuskäytännöstä katsoessaan, että komissio voi ottaa huomioon poikkeuksellisissa olosuhteissa muun kuin riidanalaisen päätöksen tekemistä edeltäneen tilikauden. Kyseisessä säännöksessä oleva "edellisen tilikauden" käsite koskee valittajan mielestä vakiintuneen oikeuskäytännön mukaisesti viimeisintä täyttä tilikautta komission päätöksen tekoajankohtana.[17] Britannian mukaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on tehnyt oikeudellisen virheen, kun se ei ole ottanut huomioon Britannian 30.6.2001 päättyneen tilikauden liikevaihtoa.

52. Katson, kuten komissio, että tämä väite on perusteeton.

53. Vakiintuneesta oikeuskäytännöstä näet ilmenee, että yhteisön oikeuden säännöksen tai määräyksen tulkitsemiseksi on otettava huomioon paitsi sen sanamuoto myös sen asiayhteys ja tavoitteet, joihin pyritään sääntelyllä, jonka osa se on.[18]

54. Minusta vaikuttaa kuitenkin siltä, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on valituksenalaisessa tuomiossa perustellusti nojautunut yhteisön lainsäätäjän kilpailusääntöjen rikkomisen estämisen osalta tavoittelemiin päämääriin sekä yhteisöjen

17 – Valittaja viittaa yhdistetyissä asioissa T-25/95, T-26/95, T-30/95–T-32/95, T-34/95–T-39/95, T-42/95–T-46/95, T-48/95, T-50/95–T-65/95, T-68/95–T-71/95, T-87/95, T-88/95, T-103/95 ja T-104/95, Cimenteries CBR ym. v. komissio, 15.3.2000 annettuun tuomioon (Kok. 2000, s. II-491, 5009 kohta).

18 – Ks. tältä osin asia C-491/01, British American Tobacco (Investments) ja Imperial Tobacco, tuomio 10.12.2002 (Kok. 2002, s. I-11453, 203 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

tuomioistuinten vahvistamaan oikeuskäytäntöön asetuksen N:o 17 15 artiklan 2 kohdan tulkitsemiseksi.

55. Aluksi on huomautettava, että valituksenalaisen tuomion 37 kohdassa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on viitannut edellä mainitussa asiassa Cimenteries CBR ym. vastaan komissio annettuun tuomioon ja yhteisöjen tuomioistuimen asiassa C-291/98 P, Sarrió vastaan komissio, 16.11.2000 antamaan tuomioon [19] täsmentääkseen, että asetuksen N:o 17 15 artiklan 2 kohtaan sisältyvällä "edellisen tilikauden" käsitteellä tarkoitetaan lähtökohtaisesti kyseisten yritysten päätöksen tekoajankohtaa edeltänyttä viimeistä täyttä tilikautta.

56. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on tämän jälkeen valituksenalaisen tuomion 35 ja 36 kohdassa perustanut analyysinsä asetuksen N:o 17 15 artiklan 2 kohdan tavoitteeseen. Se muistuttaa, että tämän säännöksen tarkoituksena on "antaa komissiolle toimivalta sakkojen asettamiseen, jotta sen on mahdollista täyttää sille yhteisön oikeudessa annettu valvontatehtävä". [20] Muistutan, että kyseisessä säännöksessä säädetyt seuraamukset muodostavat avainvälineen, joka komissiolla on, jotta se voi valvoa EY 3 artiklan 1 kohdan g alakohdan mukaisesti, että Euroopan yhteisössä perustetaan "järjestelmä, jolla taataan, ettei kilpailu sisämarkkinoilla vääristy". Näillä taloudellisilla seuraamuksilla, joita sovelletaan ankaraa rangaistusta edellyttäviin menettelytapoihin, on kaksi tarkoitusta. Niiden avulla on voitava ensinnäkin rangaista yrityksiä tehdyn rikkomuksen vuoksi ja lisäksi varoittaa niitä, jotka tuntevat houkutusta tällaisen rikkomuksen tekemiseen, tulevan käyttäytymisen sääntelemiseksi suuremman taloudellisen tehokkuuden suuntaan. [21]

57. Sakkojen määrän määrittämisessä komission, jonka tehtävänä on siis puolustaa yleistä taloudellista järjestystä, on pidettävä huolta toimintansa ehkäisevästä vaikutuksesta. Tässä tarkoituksessa se voi päättää korottaa yleisesti yrityksille määrättyjen sakkojen määrää. Komissio voi myös kussakin erityistapauksessa muunnella sakon määrää, jotta voitaisiin ottaa huomioon tavoiteltu vaikutus yritykseen, jolle sakko määrätään.

58. Riittävän ehkäisevän vaikutuksen varmistamiseksi on välttämätöntä, ettei kyseinen määrä ole merkityksetön eikä myöskään liiallinen asianomaisen yrityksen taloudelliseen kapasiteettiin nähden. Mielestäni on siis välttämätöntä, että komissio voi laskelmansa yhteydessä ottaa huomioon liikevaihdon, joka kuvastaa yrityksen todellista taloudellista tilannetta.

19 – Kok. 2000, s. I-9991, 85 kohta.

20 – Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin viittaa yhdistetyissä asioissa 100/80–103/80, Musique Diffusion française ym. v. komissio, 7.6.1983 annettuun tuomioon (Kok. 1983, s. 1825, Kok. Ep. VII, s. 133, 105 kohta) sekä asiassa T-224/00, Archer Daniels Midland ja Archer Daniels Midland Ingredients v. komissio, 9.7.2003 annettuun tuomioon (Kok. 2003, s. II-2597, 105 kohta).

21 – Yhteisöjen tuomioistuin on todennut hyvin varhain asiassa 41/69, ACF Chemiefarma v. komissio, tuomio 15.7.1970 (Kok. 1970, s. 661, Kok. Ep. I, s. 455), että asetuksen N:o 17 15 artiklassa säädettyjen seuraamusten "tarkoituksena on poistaa lainvastainen käyttäytyminen sekä ehkäistä tällaisen käyttäytymisen toistuminen" (173 kohta).

59. Näitä tavoitteita silmällä pitäen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on valituksenalaisen tuomion 38 kohdassa mielestäni aivan oikein katsonut, että sakon lainmukaisen enimmäismäärän laskeminen ei edellytä pelkästään sitä, että komissiolla on tiedossaan riidanalaisen päätöksen tekoajankohtaa edeltäneen tilikauden liikevaihto, vaan myös sitä, että nämä tiedot koskevat normaalin taloudellisen toiminnan täyttä tilikautta 12 kuukauden ajalta.

60. Katson, että tämä asetuksen N:o 17 15 artiklan 2 kohdan tulkinta ei ole virheellinen. Siinä vältetään mielestäni seuraamuksen tehokkuuden ja EY 81 artiklan tehokkaan vaikutuksen kannalta haitallinen liiallinen normatiivinen jäykkyys. Kuten tulemme näkemään, kunkin yrityksen taloudellinen tilanne voi sisältää erityispiirteitä ja edellyttää komissiolta tietyissä tapauksissa suurempaa valppautta. Mielestäni seuraamuksen lainmukaisen enimmäismäärän laskentatavassa on otettava huomioon kyseiset erityispiirteet erityisesti sakon ehkäisevän vaikutuksen säilyttämiseksi.

61. Valituksenalaisessa tuomiossa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin tuo käsitykseni mukaan esiin kolmentyyppisiä tilanteita.

62. Ensimmäinen on sellaisen yrityksen tilanne, joka on toteuttanut komission päätöksen tekemistä edeltäneen tilikauden aikana liikevaihdon, joka kuvastaa normaalin taloudellisen toiminnan täyttä vuotta. Tässä tapauksessa, kuten ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin esittää valituksenalaisen tuomion 49 kohdassa, komission on otettava huomioon tämä liikevaihto sakkoon sovellettavan enimmäismäärän määrittämiseksi huolimatta yrityksen kokonaisresurssien merkittävästä vähentymisestä edellisiin vuosiin verrattuna vaikean taloudellisen tilanteen, vahinkotapahtuman tai lakon vuoksi.

63. Toinen on tilanne, jossa komission ei ole mahdollista arvioida asianmukaisesti yrityksen varoja viittaamalla pelkästään komission päätöksen tekemistä edeltävään tilikauteen. Kuten ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen valituksenalaisen tuomion 39 kohdassa todetaan, näin voi olla silloin, kun yritys ei ole vahvistanut tai ilmoittanut tilinpäätöstietojaan ennen päätöksen tekemistä. Näin voi olla asianlaita myös sellaisen yrityksen osalta, joka kirjanpitokäytäntöjen muuttamisen vuoksi esittää tilit, jotka koskevat alle 12 kuukauden ajanjaksoa. Komissiolla on oikeus näissä tilanteissa ja suuntaviivojen 5 kohdan a alakohdan toisen alakohdan mukaisesti ottaa huomioon välittömästi edeltävä tilikausi, joka käsittää 12 kuukauden ajanjakson.

64. Lopuksi kolmas on sellaisen yrityksen tilanne, jolla ei ole lainkaan liikevaihtoa komission päätöksen tekemistä edeltävältä tilikaudelta. Tällainen tilanne voi johtua esimerkiksi sellaisen yrityksen uudelleenorganisoinnista, joka on luovuttanut kaiken kaupallisen toimintansa, vaikka onkin edel-

leen oikeudellisesti olemassa. Jos yritys ei ole harjoittanut taloudellista toimintaa päätöksen tekemistä edeltävän tilikauden aikana, komissio ei voi kyseisen ajanjakson liikevaihdon avulla määritellä kyseisen yrityksen merkittävyyttä, toisin kuin oikeuskäytännössä edellytetään. [22] Tämä tilanne voi olla seurausta myös sellaisen yrityksen vilpillisestä käyttäytymisestä, joka on päättänyt vääristää liikevaihtoaan välttääkseen sille lainvastaisesta menettelystä määrättävän sakon.

65. On todettava, että tämäntyyppisessä tilanteessa komissio ei voi arvioida asianmukaisesti yrityksen resursseja eikä varmistaa sakon riittävän ehkäisevää vaikutusta viittaamalla pelkästään päätöksen tekemistä edeltävään tilikauteen.

66. Yhdyn siis täysin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen valituksenalaisen tuomion 48 kohdassa esittämään analyysiin, jonka mukaan asetuksen N:o 17 15 artiklan 2 kohdassa säädetyn enimmäismäärän vahvistamiseksi komissiolla on "oltava tiedossaan sellainen liikevaihto, joka koskee normaalin taloudellisen toiminnan täyttä tilikautta 12 kuukauden ajalta". Tämä analyysi on täysin yhdenmukainen yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännön [23] kanssa ja myötävaikuttaa tavoitteisiin, joita ovat kilpailusääntöjen rikkomisesta rankaiseminen ja rikkomisen ehkäiseminen.

67. Tämän vuoksi katson, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei ole tehnyt oikeudellista virhettä todetessaan, että komissio voi asetuksen N:o 17 15 artiklan 2 kohdan nojalla ottaa huomioon riidanalaisen päätöksen tekemistä edeltävän viimeisen täyden tilikauden eli 30.6.1996 päättyneen tilikauden.

68. *Toiseksi* Britannia arvostelee ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta pääasiallisesti siitä, ettei se ole soveltanut asetuksen N:o 17 15 artiklan 2 kohdan ensimmäisessä osassa vahvistettua vaihtoehtoista rahallista enimmäismäärää.

69. Yhtäältä valittaja väittää, että liikevaihdon puuttuessa komissio voi ainoastaan määrätä sille vaihtoehtoisena toimenpiteenä sakon, jonka määrä on 1 000 euron ja miljoonan euron välillä. Tämä tulkinta on sen mukaan yhteensoveltuva kyseisen 15 artiklan 2 kohdan tavoitteen kanssa, jossa pyritään välttämään se, että sakot olisivat suhteettomia yrityksen merkittävyyteen nähden. [24] Sitä paitsi, vaikka 10 prosentin

22 – Valituksenalaisen tuomion 42 kohta.

23 – Viittaan tämän ratkaisuehdotuksen alaviitteessä 17 mainittuun oikeuskäytäntöön.

24 – Britannia viittaa erityisesti yhdistetyissä asioissa T-71/03, T-74/03, T-87/03 ja T-91/03, Tokai Carbon ym. v. komissio, 15.6.2005 annettuun tuomioon (ei julkaistu oikeustapauskokoelmassa), jossa yhteisöjen tuomioistuin on täsmentänyt, että "enimmäismäärän tarkoituksena on erityisesti suojella yrityksiä sakon kohtuuttomalta tasolta, joka voisi tuhota niiden taloudellisen substanssin. Näin ollen on johdonmukaista, että enimmäismäärä ei liity rikkomisten, joista on määrätty seuraamus, tapahtumisen ajanjaksoon, joka voi olla päättynyt jo useita vuosia aikaisemmin sakon määräämisen ajankohtana, vaan tätä ajankohtaa lähellä olevaan ajanjaksoon" (389 kohta).

enimmäismäärä on vahvistettu viitaten liikevaihtoon, asetuksen N:o 17 15 artiklan 2 kohdan ensimmäisessä osassa ei valittajan mukaan säädetä nimenomaisesti eikä edellytetä, että liikevaihtoa on.

70. Toisaalta Britannia arvostelee ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta siitä, että se on ottanut huomioon asetuksen N:o 17 15 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun ehkäisevää vaikutusta koskevan tavoitteen komission vahvistaman sakon enimmäismäärän arvioinnin yhteydessä. Valittajan mukaan nimittäin sakon perusmäärän (joka on vahvistettu rikkomisen vakavuuden ja keston mukaan) laskennalla ja sakon enimmäismäärän vahvistamisella pyritään kahteen eri tavoitteeseen. Edellä mainituissa yhdistetyissä asioissa Dansk Rørindustri ym. vastaan komissio annetusta tuomiosta nimittäin ilmenee, että asetuksen N:o 17 15 artiklan 2 kohdassa vahvistetun enimmäismäärän tarkoituksena on "estää se, että sakot olisivat kohtuuttoman suuria ja suhteettomia" ja sillä on siis "erillinen ja rikkomuksen vakavuuteen ja kestoon liittyvien arviointiperusteiden tavoitteeseen nähden itsenäinen tavoite". [25] Valittaja katsoo, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on näin ollen tehnyt oikeudellisen virheen, kun se on todennut valituksenalaisen tuomion 44 kohdassa, että komission oli mahdollista katsoa, että miljoonan euron sakko ei ollut riittävä käsiteltävänä olevassa asiassa.

71. On korostettava yhtäältä, että Britannian väitettä, joka koskee ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointia miljoonan euron sakon ehkäisevästä vaikutuksesta, ei mielestäni voida ottaa tutkittavaksi.

72. Katson nimittäin, kuten komissio, että tämän väitteen tutkiminen kuuluu tosiseikaston arviointiin, jota yhteisöjen tuomioistuin ei voi tämän ratkaisuehdotuksen 40 ja 41 kohdassa esittämäni mukaisesti tutkia muutoksenhaun yhteydessä.

73. Toisaalta olen sitä mieltä, että väitteet, jotka koskevat vaihtoehtoisen rahallisen enimmäismäärän soveltamista, eivät ole perusteltuja.

74. Olen nimittäin sitä mieltä, että seuraamuksen enimmäismäärän määrittäminen ei ole pelkkä valintakysymys miljoonan euron enimmäissakon ja yrityksen liikevaihdon perusteella vahvistetun enimmäismäärän välillä. On selvää, että sakkojen laskentatavan yhteydessä komission on noudatettava asetuksen N:o 17 15 artiklan 2 kohdassa vahvistettua liikevaihtoa koskevaa enimmäismäärää. Kyseisessä säännöksessä vahvistettujen rajojen puitteissa komissiolla on kuitenkin laaja harkintavalta, ja se voi ottaa huomioon "monenlaisia seikkoja", kuten yhteisöjen tuomioistuin on huomauttanut. [26] Toisin kuin valittaja väittää, olen kuitenkin sitä mieltä, että ehkäisevää vaikutusta koskevaan tavoitteeseen pyritään sekä sakon perusmäärän laskennan yhteydessä että siihen sovellettavan enimmäismäärän määrittämisessä. Tämä tavoite sisältyy näet luon-

25 – Tuomion 281 ja 282 kohta.

26 – Em. asia SGL Carbon v. komissio (tuomion 46 ja 47 kohta).

nostaan asetukseen N:o 17 [27] ja menee sen 15 artiklan 2 kohdan sanamuodon edelle. Näissä olosuhteissa ja sikäli kuin sakon taso sijoittuu asetuksen N:o 17 15 artiklan 2 kohdassa vahvistetun enimmäismäärän alapuolelle, komissio voi mielestäni harkintavaltaansa käyttäessään ottaa huomioon ehkäisevää vaikutusta koskevan tavoitteen kyseessä olevan laskennan yhteydessä.

75. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on mielestäni perustellusti katsonut, että komissio voi ottaa huomioon asetuksen N:o 17 15 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun ehkäisevää vaikutusta koskevan tavoitteen valittajaan sovellettavan sakon enimmäismäärän arvioinnin yhteydessä.

76. Nämä seikat huomioon ottaen katson, että valittajan toinen väite on osittain jätettävä tutkimatta ja muilta osin hylättävä perusteettomana.

77. Näin ollen ehdotan, että yhteisöjen tuomioistuin jättää ensimmäisen valitusperusteen osittain tutkimatta ja muilta osin hylkää sen perusteettomana.

B *Toinen valitusperuste, joka koskee yhdenvertaisen kohtelun periaatteen loukkaamista*

78. Valituskirjelmän lukemisen perusteella katson, että valittaja esittää tämän valitusperusteen tueksi kolme väitettä.

79. Ennen sen tutkimista, ovatko ne perusteltuja, on muistutettava, että yhdenvertaisen kohtelun periaate on yleinen oikeusperiaate, jota komission on noudatettava EY 81 artiklan nojalla aloitetun menettelyn puitteissa.

80. Sellaisen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan, johon ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on asianmukaisesti viitannut valituksenalaisen tuomion 60 kohdassa, tämä periaate estää sen, että toisiinsa rinnastettavissa olevia tilanteita kohdellaan eri tavalla, ja sen, että erilaisia tilanteita kohdellaan samalla tavalla, ellei tällainen kohtelu ole objektiivisesti perusteltua. [28]

81. *Ensiksi* valittaja väittää, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on loukannut yhdenvertaisen kohtelun periaatetta, kun se on katsonut, että komissio voi kohdella eri tavalla SNCZ:aa ja Union Pigmentsiä, jotka ovat myös osallistuneet kartelliin.

27 – Ks. erityisesti asetuksen N:o 17 johdanto-osan kymmenes perustelukappale, jossa täsmennetään, että "[EY 81] ja [EY 82] artiklan noudattamisen sekä yrityksille ja yritysten yhteenliittymille tällä asetuksella säädettyjen velvoitteiden täyttämisen tehosteeksi on voitava määrätä sakkoja ja uhkasakkoja".

28 – Ks. erityisesti em. asia Archer Daniels Midland ja Archer Daniels Midland Ingredients v. komissio (tuomion 69 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

82. Mielestäni tämä väite on perusteeton.

83. Valituksenalaisesta tuomiosta nimittäin ilmenee selvästi, että kyseiset yritykset, toisin kuin valittaja, harjoittivat edelleen kaupallista toimintaa sinkkifosfaattimarkkinoilla, kun komissio teki riidanalaisen päätöksen. Komission oli mahdollista arvioida näiden yritysten taloudelliset resurssit niiden kyseisen päätöksen tekemistä edeltäneen tilikauden aikaisen liikevaihdon avulla ja määrittää siten niiden taloudellinen merkittävyys, mikä ei ollut asianlaita Britannian tapauksessa.

84. Nämä seikat riittävät sen toteamiseksi, että valittaja oli todella erilaisessa tilanteessa kuin SNCZ ja Union Pigments.

85. Tämän vuoksi olen sitä mieltä, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on katsonut perustellusti, että komissio voi kohdella valittajaa eri tavalla kuin mainittuja yrityksiä.

86. Lisäksi totean, että yhteisöjen tuomioistuimet ovat myöntäneet, että asetuksen N:o 17 15 artiklan 2 kohdan nojalla määrättyjen sakkojen laskennan yhteydessä tietty komission päätöksessä tarkoitettujen yritysten erilainen kohtelu kuuluu suuntaviivoissa valitun menetelmän soveltamiseen.[29] Suuntaviivoissa nimittäin sallitaan komission yksilöidä seuraamus yrityksille ominaisten toimintojen ja ominaispiirteiden mukaan yhteisön kilpailusääntöjen tehokkuuden takaamiseksi.

87. Tämän vuoksi minusta vaikuttaa siltä, että tämä väite voidaan hylätä perusteettomana.

88. *Toiseksi* valittaja korostaa, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on loukannut yhdenvertaisen kohtelun periaatetta katsoessaan, että komissio voi kohdella sitä eri tavalla verrattuna sellaisiin yrityksiin kuten Anic SpA, DSM ja UCAR International Inc., joita komission aikaisemmat päätökset koskevat.[30] Sen mukaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on katsonut virheellisesti valituksenalaisen tuomion 61 kohdassa, että sen tilanne ei ollut rinnastettavissa kyseisten yritysten tilanteeseen.

29 – Ks. tältä osin asia T-23/99, LR AF 1998 v. komissio, tuomio 20.3.2002 (Kok. 2002, s. II-1705, 285 kohta).

30 – Ks. vastaavasti EY:n perustamissopimuksen [81] artiklan soveltamisesta (IV/31.149 – Polypropyleeni) 23.4.1986 tehty komission päätös 86/398/ETY (EYVL L 230, s. 1; jäljempänä polypropyleeni-päätös); EY:n perustamissopimuksen [81] artiklan soveltamisesta (IV/31.865 – PVC) 27.7.1994 tehty komission päätös 94/599/EY (EYVL L 239, s. 14; jäljempänä PVC-päätös) ja EY:n perustamissopimuksen 81 artiklan ja ETA-sopimuksen 53 artiklan soveltamisesta – Asia COMP/E-1/36.490 – Grafiittielektrodit 18.7.2001 tehty komission päätös 2002/271/EY (EYVL 2002, L 100, s. 1; jäljempänä grafiittielektrodeja koskeva päätös).

89. Valittaja lisää, että komissio on aina käyttänyt edellistä tilikautta sakon enimmäismäärän laskemiseksi riippumatta siitä, oliko kartelliin kuuluvat toiminnat siirretty ja oliko kyseisen tilikauden aikana toteutunut liikevaihto vähentynyt verrattuna ennen toimintojen siirtämistä toteutuneeseen liikevaihtoon. Siten komissio on valittajan mukaan grafiittielektrodeja koskevassa päätöksessään vahvistanut sovellettavan sakon enimmäismäärän UCAR International Inc:n edellisen tilikauden aikana toteutuneen liikevaihdon eli 841 miljoonan euron perusteella, vaikka kyseinen liikevaihto oli paljon pienempi kuin sen rikkomisen viimeisen vuoden aikana toteuttama liikevaihto eli 1 022 miljoonaa euroa.

90. Komissio väittää, ettei tätä väitettä voida ottaa tutkittavaksi, koska se kuuluu puhtaasti tosiseikkojen arviointiin, jota yhteisöjen tuomioistuin ei voi tutkia uudelleen muutoksenhaun yhteydessä. [31]

91. En yhdy tähän analyysiin. Vaikka onkin totta, että ainoastaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on toimivaltainen määrittämään ja arvioimaan tosiseikaston, vakiintuneesta oikeuskäytännöstä ilmenee, että yhteisöjen tuomioistuin on toimivaltainen harjoittamaan tämän tosiseikaston oikeudelliseen luonnehdintaan ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen sen pohjalta tekemiin oikeudellisiin päätelmiin kohdistuvaa valvontaa. [32]

92. Esittäessään tämän väitteen Britannia vaatii yhteisöjen tuomioistuinta tarkistamaan oikeudelliset päätelmät, jotka ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on voinut tehdä sen tarkoittamissa päätöksissä todetuista tosiseikoista yritysten tilanteiden rinnastettavuuden ja yhdenvertaisen kohtelun periaatteen noudattamisen osalta.

93. Sikäli kuin valittaja ei väitä, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen esiin tuomat tosiseikat on otettu huomioon vääristyneellä tavalla, yhteisöjen tuomioistuimen tehtävänä on näin ollen arvioida, onko tämä kyennyt asianmukaisesti toteamaan, että Britannian tilanne ei ollut rinnastettavissa Anic SpA:n ja DSM:n tilanteeseen ja ettei se näin ollen voinut vaatia samanlaista kohtelua yhdenvertaisen kohtelun periaatteen nojalla.

94. Näin ollen ehdotan, toisin kuin komissio, että yhteisöjen tuomioistuin ottaa tämän väitteen tutkittavaksi.

95. Kuten olen todennut, valittaja katsoo, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

31 – Vastineen 48 kohta.

32 – Ks. tämän ratkaisuehdotuksen alaviitteessä 13 mainittu oikeuskäytäntö.

on tehnyt oikeudellisen virheen katsoessaan valituksenalaisen tuomion 61 kohdassa, että sen tilanne ei ollut rinnastettavissa kyseisten yritysten tilanteeseen.

96. Pelkästään kyseisen 61 kohdan sanamuoto riittää sen havaitsemiseen, että mainittu väite on perusteeton. Kyseinen 61 kohta kuuluu seuraavasti:

"Kantajan ensimmäinen väite, joka koskee sitä, että komissio on poikennut aiemmasta käytännöstään, on perusteeton. Kantajan tilanne ei itse asiassa ole rinnastettavissa [polypropyleeni- ja PVC-päätöksissä tarkoitettujen] yritysten tilanteeseen, koska sillä ei ollut liikevaihtoa riidanalaisen päätöksen tekemistä edeltäneeltä tilikaudelta. Näin ollen se ei voi vaatia, että sitä kohdellaan samalla tavoin kuin aiemmissa asioissa kyseessä olleita yrityksiä."

97. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen perustelujen avulla on mahdollista ymmärtää valittajan esittämän väitteen hylkäämiseen johtaneet syyt.[33] Kuten se on korostanut, valittajalla ei ollut liikevaihtoa riidanalaisen päätöksen tekemistä edeltäneen tilikauden aikana. Kyseessä on ratkaiseva seikka, jonka perusteella ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin voi mielestäni katsoa, että valittaja oli erilaisessa tilanteessa kuin Anic SpA ja DSM. Näissä olosuhteissa olen sitä mieltä, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on perustellusti katsonut, että komissio voi kohdella Britanniaa eri tavalla kuin mainittuja yrityksiä.

98. Joka tapauksessa minusta vaikuttaa siltä, että polypropyleeni-päätökseen, PVC-päätökseen ja grafiittielektrodeja koskevaan päätökseen, joista voitaisiin mahdollisesti tehdä päätelmiä, ei voida vedota tämän asian yhteydessä kahdesta syystä.

99. Yhtäältä vakiintuneesta oikeuskäytännöstä ilmenee, että yhteisöjen tuomioistuin on huomauttanut edellä mainitussa asiassa JCB Service vastaan komissio antamassaan tuomiossa, että "komission aiempi päätöskäytäntö ei ole sakkojen määrittämisen oikeudellinen kehys kilpailuoikeuden alalla, ja että muita asioita koskevat päätökset ovat luonteeltaan viitteellisiä syrjinnän olemassaolon osalta".[34] Kuten yhteisöjen tuomioistuin täsmentää, tämän käytännön perusteella tehdyt päätelmät "voivat olla vain viitteellisiä, kun asioiden olosuhteet kuten markkinat, tuotteet, maat, yritykset ja asianomaiset

33 – On korostettava, että vakiintuneen oikeuskäytännön nojalla "perusteluvelvollisuus ei myöskään velvoita ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta esittämään selvitystä, jossa seurattaisiin tyhjentävästi ja kohta kohdalta kaikkia riidan asianosaisten esittämiä päätelmiä. Perustelut voivat siten olla implisiittisiä, kunhan asianosaiset saavat niiden avulla selville syyt, joiden vuoksi kyseiset toimenpiteet on toteutettu, ja toimivaltaisella tuomioistuimella on käytettävissään riittävät tiedot, jotta se kykenee harjoittamaan laillisuusvalvontaansa" (yhdistetyt asiat C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P ja C-219/00 P, Aalborg Portland ym. v. komissio, tuomio 7.1.2004, Kok. 2004, s. I-123, 372 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

34 – Tuomion 205 kohta. Ks. myös asia T-241/01, Scandinavian Airlines System v. komissio, tuomio 18.7.2005 (Kok. 2005, s. II-2917, 87 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

ajanjaksot eivät ole identtisiä". [35] Lisäksi on huomautettava, että polypropyleeni-päätös ja PVC-päätös, joihin valittaja viittaa, on tehty, vaikka suuntaviivoja ei ollut vielä julkaistu.

100. Toisaalta yhteisöjen tuomioistuin on toistuvasti katsonut, että se, että komissio on aikaisemmin soveltanut tietyntasoisia sakkoja erityyppisiin rikkomuksiin, ei voi viedä siltä mahdollisuutta korottaa tätä tasoa asetuksessa N:o 17 säädetyissä rajoissa, jos tämä on tarpeen yhteisön kilpailusääntöjen tehokkuuden takaamiseksi. [36] Näissä olosuhteissa minusta vaikuttaa siltä, että EY 81 artiklan nojalla aloitettuun hallinnolliseen menettelyyn osallistuva yritys ei voi saavuttaa perusteltua luottamusta siihen, että komissio kohtelee sitä samalla tavalla kuin yritystä, joka on siihen rinnastettavassa tilanteessa.

101. Näin ollen ehdotan, että yhteisöjen tuomioistuin hylkää tämän väitteen perusteettomana.

102. *Kolmanneksi* valittaja arvostelee ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta siitä, että se on katsonut valituksenalaisen tuomion 63 kohdassa, että jos komissio ei olisi turvautunut aiemman tilikauden aikana toteutuneeseen liikevaihtoon, kyseessä olisi ollut perusteeton syrjintä sen hyväksi verrattuna Tridentiin.

103. Tämä väite on selvästi tehoton.

104. Yhdenvertaisen kohtelun periaatteen loukkaamiseen perustuvan kanneperusteen toisen osan hylkäämisen osalta valituksenalainen tuomio nimittäin perustuu yksinomaan siihen, että valittajan tilanne on erilainen kuin kartelliin kuuluvien yritysten, eli Union Pigmentsin ja SNCZ:n, tilanne sekä niiden yritysten tilanne, jotka ovat antaneet aiheen komission aikaisempaan menettelyyn, toisin sanoen Anic SpA ja DSM.

105. Tämän vuoksi katson, että valituksenalaisen tuomion 63 kohdassa esitetyllä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen toteamuksella ei ole tältä osin vaikutusta.

106. Koska tämä perustelu on mielestäni ylimääräinen, kritiikki, jonka valittaja kohdistaa tätä toteamusta vastaan, ei voi aiheut-

35 – Ks. em. asia JCB Service v. komissio, tuomion 201 kohta.

36 – Asia C-196/99 P, Aristrain v. komissio, tuomio 2.10.2003 (Kok. 2003, s. I-11005, 81 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

taa valituksenalaisen tuomion kumoamista ja on näin ollen tehotonta. [37]

107. Näin ollen ehdotan, että yhteisöjen tuomioistuin hylkää toisen valitusperusteen kokonaisuudessaan perusteettomana.

C Kolmas valitusperuste, joka koskee oikeusvarmuuden periaatteen loukkaamista

108. Valittaja väittää, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on loukannut oikeusvarmuuden periaatetta, kun se on katsonut, että komissio ei ollut tehnyt oikeudellista virhettä viitatessaan muuhun kuin riidanalaista päätöstä edeltäneeseen tilikauteen liikevaihdosta laskettavan 10 prosentin enimmäismäärän vahvistamiseksi.

109. Britannia muistuttaa, että kyseinen periaate on vahvistettu ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyn, Roomassa 4.11.1950 allekirjoitetun Euroopan yleissopimuksen 7 artiklan 1 kappaleessa (jäljempänä Euroopan ihmisoikeussopimus).

Valittaja korostaa, että kyseinen periaate tunnustetaan myös ihmisoikeuksien yleismaailmallisen julistuksen 11 artiklassa ja Nizzassa 7.12.2000 julistetun Euroopan unionin perusoikeuskirjan 49 artiklan 1 kohdassa. [38]

110. Britannia korostaa, että asetuksella N:o 17 vahvistetulla sakkojärjestelmällä on rangaistuksen luonne, [39] johon sen mukaan soveltuu Euroopan ihmisoikeussopimuksen 7 artiklan 1 kappale, ja että tältä osin on olemassa yleinen oikeusperiaate, jonka mukaan rikoksia ja rangaistuksia koskevia säännöksiä ei saa tulkita laajentavasti syytetyn vahingoksi. [40]

111. Sitä paitsi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on valittajan mukaan edellyttänyt, että "yritykselle määrätyt seuraamukset kilpailusääntöjen rikkomisesta vastaavat seuraamuksia, joista oli säädetty rikkomisen tapahtumishetkellä". [41] Se on myös katsonut, että "komissiolla ei ole toimivaltaa muuttaa asetusta N:o 17 tai poiketa siitä etenkään itse

37 – Ks. erityisesti asia C-184/01 P, Hirschfeldt v. Euroopan ympäristökeskus, tuomio 7.11.2002 (Kok. 2002, s. I-10173, 48 kohta) ja asia C-122/01 P, T. Port v. komissio, tuomio 8.5.2003 (Kok. 2003, s. I-4261, 17 kohta) sekä viimeaikaisen oikeuskäytännön osalta asia C-129/06 P, Autosalone Ispra v. komissio, määräys 12.12.2006 (17 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen, ei julkaistu oikeustapauskokoelmassa).

38 – EYVL C 364, s. 1. Tämä perusoikeuskirja sisältyy Euroopan perustuslakia koskevan sopimuksen II osaan, joka ei ole ainakaan vielä tällä hetkellä tullut voimaan (EUVL 2004, C 310, s. 41).

39 – Valittaja viittaa julkisasiamieheksi nimetyn tuomari Vesterdorfin asiassa T-1/89, Rhône-Poulenc v. komissio, tuomio 24.10.1991 (Kok. 1991, s. II-867), antaman ratkaisuehdotuksen sivulle 885.

40 – Valittaja viittaa yhdistettyihin asioihin C-74/95 ja C-129/95, X, tuomio 12.12.1996 (Kok. 1996, s. I-6609, 25 kohta) ja Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen antamaan tuomioon (asia EK v. Turkki, tuomio 7.2.2002, 51 ja 55 kohta).

41 – Em. asia LR AF 1998 v. komissio (tuomion 221 kohta).

itselleen asettamiensa yleisten sääntöjen perusteella". [42]

112. Valittajan mukaan yhteisöjen tuomioistuin on lisäksi katsonut, että oikeusvarmuuden periaatetta on noudatettava erityisen tarkasti silloin, kun on kyse lainsäädännöstä, johon voi liittyä taloudellisia seuraamuksia. [43]

113. Tämän vuoksi valittaja väittää, että komissio ei voinut ylittää asetuksen N:o 17 15 artiklan 2 kohdassa säädettyjä rajoja. Sen mukaan kyseisen säännöksen selkeään tekstiin nähden ei ollut ennakoitavissa, että komissio ottaa huomioon muun kuin edellisen tilikauden. Oikeusvarmuuden periaate edellytti valittajan mukaan päinvastoin, että komissio olisi määrännyt valittajalle sakon, jonka määrä on 1 000 euron ja miljoonan euron välillä, kuten kyseisen säännöksen ensimmäisessä osassa on säädetty.

114. Britannian mukaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on luonut tilanteen, jossa yritysten on mahdotonta määrittää asiaankuuluva viitevuosi sovellettavan enimmäismäärän laskemiseksi ja niin muodoin niille mahdollisesti määrättävän sakon selkeä ja täsmällinen enimmäismäärä. [44]

115. Valittaja korostaa, että yrityksen "normaalin taloudellisen toiminnan" olemassaoloa koskeva arviointi on subjektiivista ja että "poikkeuksellisiin olosuhteisiin" kuuluvien tilanteiden osalta vallitsee suuri epävarmuus. Se väittää kuitenkin, ettei komissiolla voi olla oikeutta valita mielivaltaisesti viitevuotta tällaisten kriteerien mukaan.

116. Komissio katsoo, että tämä valitusperuste on hylättävä, sikäli kuin siinä ainoastaan muotoillaan uudelleen Britannian ensimmäisen valitusperusteen yhteydessä esittämät väitteet.

117. Joka tapauksessa komissio korostaa, että asetuksen N:o 17 15 artiklan 2 kohdan tulkinta oli täysin ennakoitavissa, sillä tällä säännöksellä vahvistettua enimmäismäärää sovelletaan edellisen tilikauden liikevaihtoon ja valittajalla ei ollut tällaista liikevaihtoa. Komissio korostaa, että sakkojen ennaltaarvattavuuden periaate tarkoittaa sitä, että yritysten on kyettävä arvioimaan toimiensa

42 – Ibidem (222 kohta).

43 – Valittaja viittaa asiaan 326/85, Alankomaat v. komissio, tuomio 15.12.1987 (Kok. 1987, s. 5091, 24 kohta).

44 – Valittaja viittaa asiaan C-236/02, Slob, tuomio 12.2.2004 (Kok. 2004, s. I-1861), jossa täsmennetään, että "[oikeusvarmuuden periaate] edellyttää, että kyseessä olevan kaltainen lainsäädäntö, josta voi seurata asianomaisille talouden toimijoille velvoitteita, on selkeä ja täsmällinen, jotta nämä voivat varmuudella olla tietoisia oikeuksistaan ja velvollisuuksistaan ja ryhtyä asian vaatimiin toimenpiteisiin" (37 kohta).

seuraamukset ennen niiden tekemistä. Se huomauttaa, että nyt käsiteltävänä olevassa asiassa Britannian liikevaihto ajankohtana, jolloin se teki päätöksen rikkomisesta, ei eronnut kovin paljon sakon enimmäismäärän laskemiseen käytetystä liikevaihdosta (55,7 miljoonaa euroa 30.6.1996 päättyneeltä tilikaudelta). Komission mukaan valittaja siis pystyi arvioimaan rikkomisajankohtana sakon määrän, joka sen olisi maksettava, jos kartelli paljastuisi ja siitä rangaistaisiin. Lisäksi komissio korostaa, että Britannian erityistilanne, nimittäin jatkuva oikeudellinen olemassaolo mutta nollaliikevaihto, toi esiin erityisen ongelman, jota viimeksi mainittu ei voinut jättää huomiotta. Komission mukaan valittaja on kuitenkin pidättäytynyt tuomasta esille tätä seikkaa sille lähetettyyn väitetiedoksiantoon antamassaan vastauksessa.

118. Katson, että tämä valitusperuste on perusteeton.

119. Minusta näet vaikuttaa siltä, että Britannian esittämissä väitteissä on muotoiltu uudelleen väitteet, jotka on jo esitetty asetuksen N:o 17 15 artiklan 2 kohdan rikkomiseen perustuvan ensimmäisen valitusperusteen tueksi. Siltä osin kuin olen katsonut, että ne eivät olleet perusteltuja, katson, että valittajan kolmannen valitusperusteen tueksi esittämät väitteet eivät myöskään ole.

120. Tarkastelen kuitenkin myös näitä väitteitä sen varalta, ettei yhteisöjen tuomioistuin ole samaa mieltä.

121. Britannia väittää pääasiallisesti, että komission asetuksen N:o 17 15 artiklan 2 kohdan soveltamisen yhteydessä hyväksymä laskentatapa ei ollut ennakoitavissa rikkomisen ajankohtana.

122. Ennen sen tutkimista, onko tämä väite perusteltu, haluan palauttaa mieliin oikeusvarmuuden periaatteesta johtuvat vaatimukset.

123. Tämä periaate on legaliteettiperiaatteen välitön seuraus ja yksi yhteisön oikeuden perusperiaatteista. Kuten ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin korostaa valituksenalaisen tuomion 69 kohdassa, tämä periaate "edellyttää, että oikeussäännöt ovat selviä ja täsmällisiä, ja sen tarkoituksena on taata niiden tilanteiden ja oikeudellisten suhteiden ennakoitavuus, joihin yhteisön oikeutta sovelletaan". [45] Vakiintuneesta oikeuskäytännöstä ilmenee, että "tätä oikeusvarmuuden vaatimusta on noudatettava eri-

45 – Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin viittaa asiaan C-63/93, Duff ym., tuomio 15.2.1996 (Kok. 1996, s. I-569, 20 kohta) ja asiaan T-229/94, Deutsche Bahn v. komissio, tuomio 21.10.1997 (Kok. 1997, s. II-1689, 113 kohta).

tyisen tarkasti silloin, kun on kyse lainsäädännöstä, johon voi liittyä taloudellisia seuraamuksia". [46]

124. Kuten valittaja on todennut, kyseinen periaate on vahvistettu Euroopan ihmisoikeussopimuksen 7 artiklan 1 kappaleessa sekä Euroopan unionin perusoikeuskirjan 49 artiklan 1 kohdassa, jolla ei ole sitovaa oikeusvaikutusta. [47]

125. Euroopan ihmisoikeussopimuksen 7 artiklan 1 kappaleen, jossa toistetaan ihmisoikeuksien yleismaailmallisen julistuksen 11 artiklan 2 kappaleen sanamuoto, sisältö on seuraava:

"Ketään ei ole pidettävä syypäänä rikokseen sellaisen teon tai laiminlyönnin perusteella, joka ei ollut tekohetkellä kansallisen lainsäädännön tai kansainvälisen oikeuden mukaan rikos. Rikoksen tekohetkellä sovellettavissa ollutta rangaistusta ankarampaa rangaistusta ei saa määrätä."

126. Korostan, että yhteisöjen tuomioistuimet eivät ole toimivaltaisia arvioimaan komission hyväksymän laskentamenetelmän laillisuutta Euroopan ihmisoikeussopimuksen 7 artiklan 1 kappaleeseen nähden siltä osin kuin sen määräykset eivät kuulu sellaisinaan yhteisön oikeuteen. [48]

127. Yhteisöjen tuomioistuin on kuitenkin toistuvasti katsonut, että perusoikeudet ovat erottamaton osa yleisiä oikeusperiaatteita, joiden noudattamista yhteisöjen tuomioistuin valvoo. [49] Tämän tehtävän yhteydessä yhteisöjen tuomioistuin tukeutuu paitsi jäsenvaltioille yhteiseen valtiosääntöperinteeseen myös kansainvälisiin ihmisoikeussopimuksia koskeviin asiakirjoihin, joiden syntyyn jäsenvaltiot ovat vaikuttaneet tai joihin ne ovat liittyneet. [50] Tältä osin yhteisöjen tuomioistuin on katsonut, että Euroopan ihmisoikeussopimuksella on erityinen merkitys. [51]

128. Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen ja yhteisöjen tuomioistuinten oikeuskäytännön mukaan normilla, jolla määrätään rangaistus – ja joka on luonteeltaan rikosoikeudellinen normi tai hallinnollinen väline,

46 – Ks. esim. asia C-248/04, Koninklijke Coöperatie Cosun, tuomio 26.10.2006 (Kok. 2006, s. I-10211, 79 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

47 – Yhdistetyissä asioissa T-377/00, T-379/00, T-380/00, T-260/01 ja T-272/01, Philip Morris International ym. v. komissio, 15.1.2003 antamassaan tuomiossa (Kok. 2003, s. II-1) ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on kuitenkin korostanut, että tämä perusoikeuskirja "osoittaa – – siinä mainittujen oikeuksien tärkeyden yhteisön oikeusjärjestyksessä" (122 kohta).

48 – Ks. esim. asia T-112/98, Mannesmannröhren-Werke v. komissio, tuomio 20.2.2001 (Kok. 2001, s. II-729, 59 kohta).

49 – Ks. tältä osin asia C-94/00, Roquette Frères, tuomio 22.10.2002 (Kok. 2002, s. I-9011, 23 ja 24 kohta). Muistutan, että Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 6 artiklan 2 kohdan mukaan "unioni pitää arvossa yhteisön oikeuden yleisinä periaatteina perusoikeuksia, sellaisina kuin ne taataan [Euroopan ihmisoikeussopimuksessa] ja sellaisina kuin ne ilmenevät jäsenvaltioiden yhteisessä valtiosääntöperinteessä".

50 – Lausunto 2/94, annettu 28.3.1996 (Kok. 1996, s. I-1759, 33 kohta) ja asia C-299/95, Kremzow, tuomio 29.5.1997 (Kok. 1997, s. I-2629, 14 kohta).

51 – Em. asia Kremzow (tuomion 14 kohta).

jolla määrätään hallinnollinen seuraamus – on oltava tiettyjä ominaisuuksia.

129. Ensinnäkin jokaisella oikeussäännöllä, erityisesti kun sillä määrätään tai sallitaan määrätä seuraamuksia, on oltava selvä ja yksiselitteinen oikeudellinen perusta. [52]

130. Lisäksi kyseisen normin on oltava selvä ja täsmällinen. [53]

131. Yhteisöjen tuomioistuimet näet katsovat, että asianomaisten henkilöiden, joita kyseinen lainsäädäntö koskee, on voitava ilman epävarmuutta saada tieto oikeuksistaan ja velvollisuuksistaan ja ryhtyä asianmukaisiin toimenpiteisiin. [54] Yhteisöjen tuomioistuimen mukaan tätä vaatimusta ei sovelleta ainoastaan normeihin, joilla vahvistetaan rikkomisen tunnusmerkit, vaan myös normeihin, joilla määritellään oikeussääntöjen rikkomisesta aiheutuvat seuraamukset. [55]

Laissa on siis määriteltävä selkeästi rikkomiset ja rangaistukset, jotka niistä määrätään.

132. Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen osalta lain selkeyttä ei arvioida pelkästään asiaankuuluvan säännöksen sanamuotoon vaan myös olemassa olevan ja julkaistun oikeuskäytännön tuomiin täsmennyksiin nähden. [56]

133. Lopuksi tämän lainsäädännön on oltava saatavilla ja ennakoitavissa. [57]

134. Euroopan ihmisoikeustuomioistuin katsoo, että asianomaisen henkilön on kyettävä ennakoimaan kohtuullisessa määrin kyseessä olevissa olosuhteissa tietystä toimesta mahdollisesti aiheutuvat seuraamukset. [58]

135. Lain ennakoitavuuden vastaista ei ole, että kyseinen henkilö joutuu turvautumaan

52 – Ks. esim. em. asia Koninklijke Coöperatie Cosun (tuomion 80 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

53 – Ks. asia Coëme ym. v. Belgia, Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio 22.6.2000, Recueil des arrêts et décisions 2000-VII, 145 kohta.

54 – Ks. vastaavasti asia 169/80, Gondrand Frères ja Garancini, tuomio 9.7.1981 (Kok. 1981, s. 1931, 17 kohta); asia 137/85, Maizena ym., tuomio 18.11.1987 (Kok. 1987, s. 4587, 15 kohta); asia C-143/93, Van Es Douane Agenten, tuomio 13.2.1996 (Kok. 1996, s. I-431, 27 kohta) ja em. asia X (tuomion 25 kohta).

55 – Ks. vastaavasti em. asia X (tuomion 22 ja 25 kohta).

56 – Ks. esim. asia G v. Ranska, Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio 27.9.1995, A-sarja, nro 325-B, 25 kohta.

57 – Ks. asia Baskaya ja Okçuoglu v. Turkki, Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio 8.7.1999, Recueil des arrêts et décisions 1999-IV, s. 308, 36 kohta.

58 – Ks. asia Margareta ja Roger Andersson v. Ruotsi, Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio 25.2.1992, A-sarja, nro 226-A, 75 kohta ja asia Cantoni v. Ranska, Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio 15.11.1996, Recueil des arrêts et décisions 1996-V, 35 kohta. Yhteisöjen tuomioistuin on viitannut tähän oikeuskäytäntöön em. yhdistetyissä asioissa Dansk Rørindustri ym. v. komissio (tuomion 219 kohta).

valistuneisiin neuvonantajiin tällaisten seuraamusten arvioimiseksi. [59] Se ei estä myöskään sitä, että laissa annetaan harkintavalta hallintoviranomaiselle. Tässä tapauksessa ennakoitavuuden vaatimus merkitsee sitä, että kyseisen vallan laajuus ja sen käyttötavat määritellään tarkasti ottaen huomioon kyseessä oleva oikeutettu päämäärä, jotta yksilölle annetaan riittävä suoja mielivaltaa vastaan. [60]

136. Sitä paitsi Euroopan ihmisoikeussopimuksen 7 artiklan 1 kappaleessa ei vaadita, että kyseessä olevan säännöksen sanamuoto on niin täsmällinen, että kyseisen säännöksen rikkomisen mahdolliset seuraukset ovat ennakoitavissa täysin varmasti. [61] Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen mukaan on vältettävä liiallista normatiivista jäykkyyttä, jotta hallinnolla olisi mahdollisuus sopeutua tilanteen muutoksiin. Tämä mahdollistaa myös sovellettavan rangaistuksen yksilöimisen. Vaikka legaliteettiperiaate edellyttääkin säädöksen täsmällistä ja objektiivista määrittelyä, yksilöimisperiaate edellyttää, että seuraamuksen valinta sovitetaan kullekin henkilölle ominaisten olosuhteiden mukaan.

137. Nämä ominaisuudet, eli oikeussääntöjen selkeys, seuraamusten ennakoitavuus ja niiden yksilöiminen, ovat samoin välttämättömänä takeena yhteisön lainsäätäjän harjoittaman politiikan tehokkuuden varmistamiseksi.

138. Kun nämä seikat on palautettu mieliin, on syytä tutkia, oliko komission hyväksymä laskentatapa käsiteltävänä olevassa asiassa kohtuullisesti ennakoitavissa.

139. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on tältä osin katsonut valituksenalaisen tuomion 73 kohdassa, että valittaja kykeni täysin ennakoimaan, että sille määrättäisiin sakko, koska kilpailusääntöjen rikkominen, johon se oli syyllistynyt, oli selvä. Se on myös katsonut, että oli ennakoitavissa, että tämä sakko määrättäisiin paitsi rikkomisen vakavuuden ja keston myös yrityksen olosuhteiden perusteella.

140. Yhdyn täysin tähän analyysiin seuraavista syistä.

141. Ensinnäkin on todettava, että vaikka asetuksen N:o 17 15 artiklan 2 kohdassa jätetään komissiolle laaja harkintavalta, minusta vaikuttaa siltä, että siinä kuitenkin rajoitetaan sen käyttöä asettamalla objektii-

59 – Em. asia Cantoni v. Ranska (tuomion 35 kohta).

60 – Ks. esim. asia Kruslin v. Ranska, Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio 24.4.1990, A-sarja, nro 176-A, 27, 29 ja 30 kohta sekä em. asia Margareta ja Roger Andersson v. Ruotsi, tuomion 75 kohta.

61 – Ks. asia T-43/02, Jungbunzlauer v. komissio, tuomio 27.9.2006 (Kok. 2006, s. II-3435, 79 kohta).

viset kriteerit, joista komission on pidettävä kiinni. Koska mahdollisesti määrättävä sakko perustuu kyseisen säännöksen sanamuotoon, sillä on numeroina ilmaistavissa oleva ja ehdoton enimmäismäärä, joka lasketaan kunkin yrityksen mukaan kunkin rikkomistapauksen osalta niin, että sakon enimmäismäärä, joka tietylle yritykselle voidaan määrätä, on käsitykseni mukaan määritettävissä etukäteen.

142. Toiseksi komission harkintavallan käyttöä rajoittavat käytännesäännöt, jotka komissio on itse vahvistanut suuntaviivoissa. Vaikka näitä sääntöjä ei voidakaan pitää oikeussääntöinä, joita hallinto on joka tapauksessa velvollinen noudattamaan, yhteisöjen tuomioistuimet ovat katsoneet, että niissä ilmaistaan kuitenkin käytännesääntö, josta komissio ei voi poiketa sillä uhalla, että sille aiheutuu seuraamuksia yleisten oikeusperiaatteiden, kuten yhdenvertaisen kohtelun, luottamuksensuojan ja oikeusvarmuuden periaatteen, loukkaamisen perusteella. [62]

143. Kuten yhteisöjen tuomioistuin on katsonut edellä mainituissa yhdistetyissä asioissa Dansk Rørindustri ym. vastaan komissio antamassaan tuomiossa, suuntaviivoilla taataan asianomaisille yrityksille oikeusvarmuus ja nämä voivat niiden avulla saada selville laskentatavat, joita komissio käyttää pantaessa täytäntöön tasetuksen N:o 17 15 artiklan 2 kohtaa. [63] Vaikka komissiota arvosteltiin monien vuosien ajan läpinäkymättömyydestä, jota se osoitti sakkojen laskemisen yhteydessä, suuntaviivojen julkaiseminen mahdollisti sen päätösten avoimuuden lisäämisen. [64]

144. Kolmanneksi on muistutettava, että EY 229 artiklan ja asetuksen N:o 17 17 artiklan nojalla yhteisöjen tuomioistuimella ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimella on täysi harkintavalta kanteiden osalta, jotka on nostettu komission päätöksistä, joilla on vahvistettu sakko. Ne voivat näin ollen paitsi kumota kyseiset päätökset myös poistaa määrätyn sakon taikka alentaa tai korottaa sitä. Komission hallinnollinen käytäntö on siten yhteisöjen tuomioistuinten ehdottoman valvonnan alainen. Näiden harjoittama valvonta on tehnyt tältä osin mahdolliseksi vakiintuneen ja julkaistun oikeuskäytännön kautta selventää kriteereitä ja laskentatapaa, joita komission on käytettävä sakkojen määrän vahvistamisen yhteydessä. Yhteisöjen tuomioistuimet ovat siis täsmentäneet

62 – Ks. em. yhdistetyt asiat Dansk Rørindustri ym. v. komissio (tuomion 209–212 kohta) ja em. asia JCB Service v. komissio (tuomion 207 ja 208 kohta).

63 – Tuomion 213 kohta.

64 – On kiinnostavaa huomata, että ensimmäisten 30 vuoden aikana, jolloin komissio on pannut täytäntöön asetusta N:o 17, ei ollut olemassa mitään selvää sen toimintaa ohjaavaa direktiiviä. Tämän tilanteen seurauksena on ollut komission hallinnollisen menettelyn aikana käyttämien menetelmien avoimuuden puute sekä sen välittömänä seurauksena yritysten komission päätöksiä vastaan nostamien kumoamiskanteiden korkea lukumäärä. Asiassa T-148/89, Tréfilunion v. komissio, tuomio 6.4.1995 (Kok. 1995, s. II-1063) ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on näin ollen todennut, että oli "suositeltavaa, jotta yritykset voivat määrittää kantansa tietoisina kaikista seikoista, että ne saavat komission sopivaksi harkitsemalla tavalla yksityiskohtaisesti tietää niille [kilpailusääntöjen rikkomisen johdosta tehdyllä päätöksellä] määrättyjen sakkojen laskentatavan ilman, että niiden on tästä syystä nostettava kanne [kyseistä päätöstä] vastaan" (142 kohta).

vakiintuneessa oikeuskäytännössä, johon valittaja sitä paitsi viittaa, että "edellisen tilikauden" käsite tarkoittaa lähtökohtaisesti kunkin asianomaisen yrityksen viimeistä täyttä tilikautta riidanalaisen päätöksen tekemisajankohtana.

145. Toisin kuin Britannia väittää, en siis katso, että komissiolla on rajoittamaton harkintavalta, jonka avulla se voi valita "mielivaltaisesti" sakon enimmäismäärän laskemisen perustana olevan tilikauden. [65]

146. Kun otetaan huomioon seikat, jotka olen juuri palauttanut mieliin, vaikuttaa siltä, että valittaja on kyennyt ennakoimaan kohtuullisella tavalla komission hyväksymän laskentatavan, tarpeen vaatiessa oikeudellisiin neuvonantajiin turvautuen.

147. Joka tapauksessa haluan lisätä, että mielestäni repressiiviset ja preventiiviset tavoitteet, joihin yhteisön lainsäätäjä pyrkii, oikeuttavat sen estämisen, että yritykset voisivat etukäteen tietää täsmällisesti niille mahdollisesti määrättävän sakon määrän, ja tämä johtuu kahdesta syystä.

148. Yhtäältä on mielestäni tärkeää, että yritykset eivät voi arvioida rikkomiseen osallistumisesta mahdollisesti koituvia etuja ottamalla huomioon tällaisen sakon määrän.

149. Toisaalta olen sitä mieltä, että on vältettävä tilanteita, joissa yritykset tuntisivat houkutusta käyttää väärin pääomiaan katsoessaan, että liikevaihdon puuttuessa niille määrättäisiin pienempi sakko tai nollasakko.

150. Käsiteltävänä olevassa asiassa on todettu, että kuten ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on asianmukaisesti tuonut esiin valituksenalaisen tuomion 73 kohdassa, oikeusvarmuuden periaate ei voinut antaa valittajalle takeita siitä, että sen liiketoimintojen lopettamisesta olisi seurauksena sakkojen välttäminen.

151. Nämä seikat huomioon ottaen katson näin ollen, että se, että Britannia ei kyennyt tietämään etukäteen ja "täysin varmasti" asianmukaista viitevuotta sovellettavan enimmäismäärän laskemiseksi eikä niin muodoin sille mahdollisesti määrättävän sakon enimmäismäärää, ei merkitse oikeusvarmuuden periaatteen loukkaamista.

65 – Viittaan termiin, jota valittaja on käyttänyt valituskirjelmän kohdassa 6.5.

152. Näin ollen ehdotan, että yhteisöjen tuomioistuin hylkää kolmannen valitusperusteen perusteettomana.

D *Neljäs valitusperuste, joka koskee valituksenalaisen tuomion perustelujen puutteellisuutta*

153. Valittaja väittää, että valituksenalaisessa tuomiossa on jätetty vastaamatta sen väitteeseen, joka perustuu eriarvoiseen kohteluun verrattuna Karageorgisiin, joka on yksi komission päätöksessä 1999/271/EY [66] tarkoitetuista yrityksistä. Valittaja toteaa, että se on nimenomaan esittänyt tämän väitteen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa ja että tämä on lisäksi yksilöinyt sen valituksenalaisen tuomion 55 kohdassa.

154. Britannia korostaa, että Kreikan lauttaliikennettä koskevassa päätöksessä Karageorgis oli vetäytynyt markkinoilta ennen kuin komissio teki päätöksensä. Koska kyseisen yrityksen liikevaihto edelliseltä tilikaudelta ei ollut käytettävissä, komissio vetosi asetuksen N:o 17 15 artiklan 2 kohdan ensimmäiseen osaan määrätäkseen sille miljoonan euron sakon. Valittajan mukaan sen tilanne nyt esillä olevassa asiassa on hyvin samanlainen kuin mainitun yrityksen. Tämän vuoksi se katsoo, että sen ei pitäisi olla epäedullisemmassa tilanteessa kuin Karageorgis ja että sen pitäisi joka tapauksessa saada samanlainen kohtelu.

155. Britannian esittämä valitusperuste liittyy muodolliseen perusteluvaatimukseen. Sen tarkoituksena on saada vahvistetuksi valituksenalaisen tuomion perustelujen puutteellisuus. Tämä valitusperuste voidaan ottaa tutkittavaksi, koska kysymys siitä, onko ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin vastannut asianosaisten kanneperusteisiin ja perustellut säännönmukaisesti tuomionsa, on vakiintuneen oikeuskäytännön mukaisesti oikeuskysymys, johon voidaan sellaisenaan vedota muutoksenhaun yhteydessä. [67]

156. Muistutan aluksi, että yhteisöjen tuomioistuimen perussäännön 36 artiklan nojalla, jota sovelletaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen kyseisen perussäännön 53 artiklan nojalla, "tuomiot perustellaan".

157. Yhteisöjen tuomioistuimen mukaan tuomion perusteluista on käytävä ilmi selvästi ja yksiselitteisesti ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen päättely niin, että asianomaisten on mahdollista tietää tehdyn

66 – EY:n perustamissopimuksen [81] artiklan mukaisesta menettelystä (IV/34.466 – Kreikan lauttaliikenne) 9.12.1998 tehty komission päätös (EYVL 1999, L 109, s. 24; jäljempänä Kreikan lauttaliikennettä koskeva päätös).

67 – Ks. esim. asia C-401/96 P, Somaco v. komissio, tuomio 7.5.1998 (Kok. 1998, s. I-2587, 53 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

päätöksen perustelut ja yhteisöjen tuomioistuimen harjoittaa laillisuusvalvontaansa. [68] EY 230 artiklaan perustuvan kanteen osalta perusteluvaatimus sisältää tietenkin sen, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin tutkii kumoamisperusteet, joihin kantaja on vedonnut, ja esittää syyt, jotka johtavat kanneperusteen hylkäämiseen tai riidanalaisen toimen kumoamiseen. Yhteisöjen tuomioistuin katsoo, että erityisesti EY 81 artiklan ja asetuksen N:o 17 15 artiklan täytäntöönpanon yhteydessä sen tehtävänä on valvoa, onko ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin käsitellyt oikeudellisesti riittävällä tavalla kaikkia kantajan esittämiä väitteitä, joilla pyritään sakon poistamiseen tai alentamiseen. [69]

158. Yhteisöjen tuomioistuin on joka tapauksessa asettanut rajat kyseiselle velvollisuudelle vastata esitettyihin kanneperusteisiin asiassa Connolly vastaan komissio 6.3.2001 antamassaan tuomiossa. [70] Se on katsonut, että tuomion perusteluja on arvioitava esillä olevan asian olosuhteet huomioon ottaen [71] ja ettei voida vaatia, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin vastaa "yksityiskohtaisesti kaikkiin kantajan esittämiin väitteisiin varsinkaan silloin, kun nämä väitteet eivät ole riittävän selviä ja täsmällisiä ja kun ne eivät perustu yksityiskohtaiseen näyttöön". [72]

68 – Ks. vastaavasti asia C-259/96 P, neuvosto v. De Nil ja Impens, tuomio 14.5.1998 (Kok. 1998, s. I-2915, 32–34 kohta) ja asia C-449/98 P, IECC v. komissio, tuomio 17.5.2001 (Kok. 2001, s. I-3875, 70 kohta) sekä asia C-149/95 P(R), komissio v. Atlantic Container Line ym., määräys 19.7.1995 (Kok. 1995, s. I-2165, 58 kohta); asia C-268/96 P(R), SCK ja FNK v. komissio, määräys 14.10.1996 (Kok. 1996, s. I-4971, 52 kohta) ja asia C-159/98 P(R), Alankomaiden Antillit v. neuvosto, määräys 25.6.1998 (Kok. 1998, s. I-4147, 70 kohta).

69 – Ks. tämän ratkaisuehdotuksen alaviitteessä 14 mainittu oikeuskäytäntö.

70 – C-274/99 P, Kok. 2001, s. I-1611.

71 – Ibidem (120 kohta).

72 – Ibidem (121 kohta). Ks. myös asia C-197/99 P, Belgia v. komissio, tuomio 11.9.2003 (Kok. 2003, s. I-8461, 81 kohta).

159. Kun nämä seikat on palautettu mieliin, on tutkittava, onko ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin jättänyt vastaamatta kyseiseen valittajan esittämään väitteeseen, ja tarvittaessa, oliko se velvollinen vastaamaan kyseiseen väitteeseen.

160. Ensimmäisessä oikeusasteessa valittaja korosti, että komissio oli loukannut yhdenvertaisen kohtelun periaatetta, kun se oli kohdellut sitä eri tavalla verrattuna yhtäältä polypropyleeni-päätöksessä ja PVC-päätöksessä tarkoitettuihin yrityksiin ja toisaalta Kreikan lauttaliikennettä koskevassa päätöksessä tarkoitettuun Karageorgisiin. Britannia arvosteli komissiota myös siitä, että se oli kohdellut sitä eri tavalla verrattuna SNCZ:aan ja Union Pigmentsiin, jotka olivat myös osallistuneet kartelliin.

161. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on yksilöinyt Britannian esittämät väitteet valituksenalaisen tuomion 54–56 kohdassa. Samalla kun kyseisen tuomion 54 kohdassa esitetään lyhyesti väitteet, jotka perustuvat polypropyleeni-päätökseen ja PVC-päätökseen, 55 kohdassa esitetään Kreikan lauttaliikennettä koskevan päätöksen tarkasteluun perustuvat kantajan perustelut. Tuomion 56 kohdassa esitetään lyhyesti Britannian väitteet, jotka koskevat komission SNCZ:lle ja Union Pigmentsille suomaa kohtelua.

162. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on hylännyt nämä väitteet seuraavista syistä:

"61 Kantajan ensimmäinen väite, joka koskee sitä, että komissio on poikennut aiemmasta käytännöstään, on perusteeton. Kantajan tilanne ei itse asiassa ole rinnastettavissa [valituksenalaisen tuomion] 54 kohdassa mainittujen yritysten tilanteeseen, koska sillä ei ollut liikevaihtoa riidanalaisen päätöksen tekemistä edeltäneeltä tilikaudelta. Näin ollen se ei voi vaatia, että sitä kohdellaan samalla tavoin kuin aiemmissa asioissa kyseessä olleita yrityksiä.

62 Kantajan toinen väite, joka koskee sen itsensä ja yhtäältä SNCZ:n ja toisaalta Union Pigmentsin välistä väitettyä syrjintää, on myös hylättävä. – – Koska nollaliikevaihto antaa vääristellyn kuvan kantajan merkityksestä, komissiolla oli oikeus turvautua aiempaan tilikauteen ja näin ollen kohdella kantajaa eri tavoin kuin SNCZ:aa ja Union Pigmentsiä.

– –

64 Näin ollen kanneperusteen toinen osa on hylättävä."

163. Pelkkä sanamuoto riittää sen toteamiseksi, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on jättänyt vastaamatta kantajan väitteeseen, joka perustuu yhdenvertaisen kohtelun periaatteen väitettyyn loukkaamiseen verrattuna Karageorgisin tilanteeseen. Britannia on kuitenkin nimenomaisesti esittänyt tämän väitteen ensimmäisessä oikeusasteessa nostamansa kanteen 3.3.3–3.3.6 kohdassa, ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on yksilöinyt sen sellaisena valituksenalaisen tuomion 55 kohdassa.

164. Yhteisöjen tuomioistuin on tosin katsonut, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei ole velvollinen vastaamaan väitteisiin, jotka eivät ole "luonteeltaan riittävän selviä ja täsmällisiä". [73]

165. Käsiteltävänä olevassa asiassa vaikuttaa kuitenkin siltä, että kyseessä olevalla väitteellä oli kyseiset ominaisuudet ja että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimella oli siis mahdollisuus ottaa kantaa siihen.

166. Britannia on nimittäin ensimmäisessä oikeusasteessa nostamassaan kanteessa esittänyt selvästi syyt, joiden vuoksi se katsoi, että sen tilanne oli rinnastettavissa Kreikan lauttaliikennettä koskevassa päätöksessä tarkoitetun Karageorgisin tilanteeseen. [74] Sitä paitsi se yksilöi väitteensä tueksi täsmällisesti mainitun päätöksen perustelujen kohdat, joissa komissio esitti Karageorgisiin sovellet-

73 – Ks. tämän ratkaisuehdotuksen 158 kohta.

74 – Kannekirjelmän 3.3.6 kohta.

tavan sakon enimmäismäärän määrittämiseksi hyväksytyn laskentatavan. [75]

167. Näin ollen katson, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei ole noudattanut perusteluvelvollisuuttaan, joka sille kuuluu yhteisöjen tuomioistuimen perussäännön 36 ja 53 artiklan nojalla, jättäessään vastaamatta valittajan esittämään väitteeseen.

168. Tämän vuoksi ehdotan, että yhteisöjen tuomioistuin toteaa kyseisen valitusperusteen aiheelliseksi ja kumoaa valituksenalaisen tuomion.

VI Asian käsitteleminen uudestaan

169. Yhteisöjen tuomioistuimen perussäännön 61 artiklan ensimmäisessä kohdassa määrätään, että jos muutoksenhaku todetaan aiheelliseksi, yhteisöjen tuomioistuin julistaa yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen päätöksen mitättömäksi. Tässä tapauksessa se voi joko itse ratkaista asian lopullisesti, jos asia on ratkaisukelpoinen, tai palauttaa asian yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen ratkaistavaksi.

170. Käsiteltävänä oleva asia on mielestäni ratkaisukelpoinen siltä osin kuin olen ehdottanut tuomion kumoamista. [76] Ehdotan siten yhteisöjen tuomioistuimelle, että se käsittelee asian uudestaan ja ratkaisee sen lopullisesti Britannian ensimmäisessä oikeusasteessa esittämän perusteen osalta.

VII Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa nostettu kanne

171. Britannia vaatii riidanalaisen päätöksen kumoamista ja esittää useita perusteita, joista yksi koskee yhdenvertaisen kohtelun periaatteen loukkaamista.

172. Tämän perusteen yhteydessä kantaja väittää, että komissio ei ole noudattanut kyseistä periaatetta, kun se on kohdellut sitä eri tavalla verrattuna Karageorgis-yritykseen, jota tarkoitetaan Kreikan lauttaliikennettä koskevassa päätöksessä.

173. Britannia väittää, että sen tilanne oli rinnastettavissa kyseisen yrityksen tilanteeseen, koska molemmat olivat vetäytyneet markkinoilta joitakin vuosia ennen kuin komissio teki päätöksensä. Kuitenkin Kreikan lauttaliikennettä koskevassa päätöksessä komissio oli todettuaan, ettei sen käytettä-

75 – Kannekirjelmän 3.3.4 kohta.

76 – Ks. tämän ratkaisuehdotuksen 153–168 kohta.

vissä ollut mitään tietoja Karageorgisin liikevaihdosta päätöksen tekemistä edeltäneeltä tilikaudelta, määrännyt kyseiselle yritykselle asetuksen N:o 4056/86 [77] 19 artiklan 2 kohdan mukaisesti miljoonan ecun suuruisen sakon. [78]

174. Laskiessaan kantajaan sovellettavan sakon enimmäismäärän viittaamalla muuhun kuin riidanalaisen päätöksen tekemistä edeltäneeseen tilikauteen, komissio on kantajan mukaan siis poikennut aiemmasta käytännöstään ja loukannut esillä olevassa asiassa yhdenvertaisen kohtelun periaatetta.

175. Mielestäni tämä väite ei ole perusteltu.

176. Olen nimittäin sitä mieltä, että päätelmiin, jotka olisi ollut mahdollista tehdä Kreikan lauttaliikennettä koskevan päätöksen perusteella, ei voida vedota nyt esillä olevan asian yhteydessä, mikä johtuu syistä, jotka olen jo esittänyt tämän ratkaisuehdotuksen 99 ja 100 kohdassa.

177. Vaikka Karageorgisin tilanne on lähellä Britannian tilannetta, [79] vakiintuneesta oikeuskäytännöstä ilmenee, että komission aiempi päätöskäytäntö ei voi olla sakkojen oikeudellinen kehys kilpailuasioissa. Yhteisöjen tuomioistuin on näet toistuvasti todennut, että muita asioita koskevat päätökset ovat luonteeltaan vain viitteellisiä syrjinnän olemassaolon osalta sikäli kuin asioiden olosuhteet, kuten markkinat, tuotteet, yritykset ja asianomaiset ajanjaksot eivät ole identtisiä. Näin on asianlaita kantajan mainitsemassa tapauksessa.

178. Sitä paitsi yhteisöjen tuomioistuin on myös katsonut, että komissio ei ole velvollinen noudattamaan erityyppisistä rikkomisista aikaisemmin määrättyjen sakkojen tasoa ja se voi korottaa tätä tasoa asetuksessa N:o 17 säädetyissä rajoissa, jos tämä on tarpeen yhteisön kilpailusääntöjen tehokkuuden takaamiseksi. [80] Tältä osin yhteisöjen tuomioistuin on täsmentänyt, että sellaiseen hallinnolliseen menettelyyn osallistuvat yritykset, jonka päätteeksi voidaan määrätä sakkoja, eivät voi saavuttaa perusteltua luottamusta siihen, ettei komissio ylitä aiemmin sovellettua sakkojen tasoa, eikä näiden sak-

77 – Yksityiskohtaisten sääntöjen asettamisesta perustamissopimuksen [81] ja [82] artiklan soveltamiselle merikuljetuksiin 22.12.1986 annettu neuvoston asetus (ETY) N:o 4056/86 (EYVL L 378, s. 4), sellaisena kuin se on muutettuna asetuksella N:o 1/2003. Kyseisen asetuksen 19 artiklan 2 kohdan sanamuoto on sama kuin asetuksen N:o 17 15 artiklan 2 kohdan teksti.

78 – Kreikan lauttaliikennettä koskevan päätöksen 167 perustelukappale, jota kantaja korostaa kannekirjelmänsä 3.3.4 kohdassa.

79 – Kreikan lauttaliikennettä koskevasta päätöksestä, joka on tehty 9.12.1998, ilmenee, että Karageorgis oli lopettanut toimintansa tammikuussa 1993, eli lähes kuusi vuotta ennen riidanalaisen päätöksen tekemistä, ja sulkenut kaikki sivuliikkeensä Kreikassa. Komission käytettävissä ei ollut mitään tietoja kyseisen yrityksen saamasta liikevaihdosta vuonna 1997 (päätöksen 167 perustelukappale).

80 – Em. asia Aristrain v. komissio (tuomion 81 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

kojen laskentatapaan. [81] Yhteisöjen tuomioistuimen mukaan mainittujen yritysten on näin ollen "otettava huomioon se mahdollisuus, että komissio päättää minä hetkenä hyvänsä korottaa sakkojen tasoa aiemmin soveltamastaan tasosta". [82]

179. Näin ollen minusta vaikuttaa siltä, että Britannian kaltainen yritys, joka osallistuu EY 81 artiklan nojalla aloitettuun hallinnolliseen menettelyyn, ei voinut saavuttaa perusteltua luottamusta siihen, että komissio kohtelisi sitä samalla tavoin kuin Karageorgis-yritystä, jota aikaisempi päätös koskee.

180. Nämä seikat huomioon ottaen katson, että komissio ei ole loukannut yhdenvertaisen kohtelun periaatetta.

181. Näin ollen ehdotan, että yhteisöjen tuomioistuin hylkää tämän kumoamisperusteen.

81 – Em. yhdistetyt asiat Dansk Rørindustri ym. v. komissio (tuomion 228 kohta).

82 – Ibidem (229 kohta).

VIII Oikeudenkäyntikulut

182. Yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen 69 artiklan 2 kohdan mukaan, jota sovelletaan valituksen käsittelyyn työjärjestyksen 118 artiklan nojalla, asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Koska komissio on käsiteltävänä olevassa asiassa vaatinut, että valittaja velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, ja koska valittaja on pääosin hävinnyt asian, se on mielestäni velvoitettava korvaamaan tästä muutoksenhakumenettelystä aiheutuneet oikeudenkäyntikulut.

183. Lisäksi työjärjestyksen 122 artiklassa määrätään, että jos valitus on perusteltu ja yhteisöjen tuomioistuin ratkaisee itse riidan lopullisesti, se päättää oikeudenkäyntikuluista. Käsiteltävänä olevassa asiassa valittajan ensimmäisessä oikeusasteessa esittämän kanneperusteen, jonka mukaan yhdenvertaisen kohtelun periaatetta on loukattu verrattuna Karageorgis-yrityksen (jota Kreikan lauttaliikennettä koskeva päätös koskee) kohteluun, tutkiminen ei tuonut esiin mitään syytä, joka voisi aiheuttaa riidanalaisen päätöksen kumoamisen. Tämän vuoksi en näe syytä muuttaa valituksenalaisen tuomion tuomiolauselmaa.

184. Näin ollen valittaja on velvoitettava korvaamaan sekä tässä oikeusasteessa että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa aiheutuneet oikeudenkäyntikulut.

IX Ratkaisuehdotus

185. Edellä esitettyjen seikkojen perusteella ehdotan, että yhteisöjen tuomioistuin ratkaisee asian seuraavasti:

1) Euroopan yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen asiassa T-33/02, Britannia Alloys & Chemicals vastaan komissio, 29.11.2005 antama tuomio kumotaan siltä osin kuin siinä ei ole tutkittu väitettä, joka perustuu yhdenvertaisen kohtelun periaatteen loukkaamiseen Britannia Alloys & Chemicals Ltd:n ja EY:n perustamissopimuksen [81] artiklan mukaisesta menettelystä (IV/34.466 – Kreikan lauttaliikenne) 9.12.1998 tehdyssä komission päätöksessä 1999/271/EY tarkoitetun Karageorgis-yrityksen välillä.

2) Valitus hylätään muilta osin.

3) Euroopan yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa nostettu kumoamiskanne, jolla pyritään EY:n perustamissopimuksen 81 artiklan ja ETA-sopimuksen 53 artiklan soveltamisesta (Asia COMP/E-1/37.027 – Sinkkifosfaatti) 11.12.2001 tehdyn komission päätöksen 2003/437/EY kumoamiseen, hylätään.

4) Britannia Alloys & Chemicals Ltd velvoitetaan korvaamaan sekä tässä oikeusasteessa että Euroopan yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa aiheutuneet oikeudenkäyntikulut.